Ժէ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4231 — ՅՈՒՆՈՒԱՐ 26/7 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1900 — ՁՈՐԵՔՇԱԲԹԻ — 7 ՇԷՎՎԱԼ 1317 — Ժէ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4231

درعلیه‌ده غلطه‌ده (آره‌وك) غزه‌تسی اداره‌خانه‌سنه

ՊՈԼԻՍ, Գալաթիա, Նորատունկեան խան

Les annonces sont reçues
à la Direction du Journal "AREVELK,
Galata, CONSTANTINOPLE.

Նամակ կամ որեւէ գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

20 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Պոլսոյ եւ գաւառներու համար տարեկան. 140 Ղրշ.
» » » » վեցամսեայ. 70 »
» » » » եռամսեայ. 40 »
Օտար երկիրներու համար տարեկան. 40 Ֆրանկ
» » » » վեցամսեայ. 20 »
Դրամի փոխարէն փոստային թուղթ կ'ընդունուի, 115 դրուշ թղթադրամ 100 դրուշի հաշուով:
Տեղական թղթատարի ծախքը բաժանորդներուն կը վերաբերի:
Փոփոխութեան համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն:

20 ՓԱՐԱ

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆ ՈՒ ՀԱՆՐՈՒԹԻՒՆԸ

Հանրային պաշտօնէութիւնները ամէն ժամանակ ընկերական կամ բարոյական տեսակէտներով նուիրական համարուած են: Միեւնոյն ժամանակ ընդհանրապէս հանրային մարդուն ձիգերը չատ անգամ ապերախտութեան հանդիպած են, որքան ալ կամքի ու սրտի ազնիւ ձգտումներ զօրավիգ եղած ըլլան անոնց: Շատ քիչեր բարեբաստիկ վայելքը ունեցած են յաջողելու: Նախանձը, ապիկարներու այդ թոքալտը, միշտ իր ճղնիմ փոքրոգութեանց մէջ կը սիրէ սակայն մուր մը քսել հանրային մարդուն ճակտին, անոր դէպ ի ժողովրդեան բարոյական բարձրացումը նկրտող ջանքերն ու քայլերը կասեցնելու համար: Մեծ մարդերը ընդհանրապէս իրենց կենդանութեան չեն արժանացած հանրային գնահատման և իրենց չիրմները յաճախ ապամահ (posthume) փառաւորութեան մը օրրանը եղած են: Պիտի արժէր արդեօք բաղձալ հանրային արդիւնաւոր մարդու մը արժանիքին ու դիրքին հասնիլ, եթէ մարդկութեան բարոյական շահերուն աշխատած ըլլալու երջանկախառն վայելքը չեղար:

Հրապարակագրի պաշտօնը հանրային այն պաշտօնէութիւններէն է որոնց դերը իրենց դժուարութեան համեմատութեամբ վճռական ու արդիւնաւոր կ'ըլլան: Որքա՞ն պակուցիչ պատկեր մը կը նկարուի մեր մտքին առջեւ երբ մտածենք որ պարզ անհատ մը լոկ քանի մը բառերով, որոնք հրեղէն ըլլային կարծես, կը հմայէ իր ընթերցողները, առաջնորդելով անոնց զգացումներուն ու մտածումներուն: Մենէ չատերը չեն կրնար երեւակայել կարեւորութեան ու ազդեցութեան այն աստիճանը զոր ստացած է հրապարակագրութիւնը եւրոպական ազգերու մէջ, քանի որ այդ դիրքին հասած չէ ան մեր մէջ: Կրնանք սակայն ամէնքս ընդհանուր գաղափար մը կազմել թէ երկրին ու ժողովրդեան տնտեսական բարգաւաճման, բարոյական ու խմբական զարգացման, նախապաշարումներն ու ծուռ ըմբռնումները հերքելով՝ ճշմարտութեան ու յառաջդիմութեան դասեր քարոզող հանրային վարդապետը պէտք է ըլլայ ան: Մեզի համար ասկէ տարբեր չենք կրնար ըմբռնել հրապարակագրութեանպաշտօնը:

Երբ հանրութեան թերութիւնները միշտ իր երեսին կը տրուին թէ չի ճանչնար և թէ չի գիտեր խրախուսել հրապարակագիրները նիւթական ու բարոյական միջոցներով, իրաւո՞ւնք է մինթէ իբր հրապարակագիր կլլել տալ այնպիսի անձեր որոնց նոյն իսկ իբր գրական մարդ արժանիքը կասկածելի է: Մենք մեր գաւառացի անկեղծութեան մէջէ համարձակօրէն կը յայտնենք թէ անկարելի է որ մարսենք այդպիսիներու ծանծաղամտութիւնները զոր սրբեցնել կ'ուզեն պըղտորելով մեր բարի ձգտումները: Մենք չենք կրնար հրապարակագրի պատիւ ու գնահատում ընծայել կարգ մը գրչակներու որոնք իբր ժողովրդեան զարգացման ալիկար ռահվիրաներ՝ աւելի անոր միամիտ այլ մոլար կարծիքները կը գգուեն իրենց կեղծ դիրքը պաշտպանելու համար:

Ո՞վ է տուեր իրենց ձեռքը այդ գաւթպանը, մթլատած գաղափարներու փոխան շահագործելու հանրութեան քսակը. իրենք պաշտօն ստանձներ են հանրութեան բարոյական թիւր ըմբռնումներուն, յետադէմ սկզբունքներուն, տընտեսական սխալ կարծիքներուն սրբագրութիւնը ընելու. խանգարել՝ այլասերե՞լ կ'ուզեն հանրային ճաշակը. ամէն ողջամիտ անհատ կրնայ անշուշտ գործնական դասեր տալ իրենց, խառազան մը գործածելով իրենց մտքին ժանգոտած անդրուվարին ուղղութիւնը փոխել տալու համար: Իսկ հէգ ժողովուրդը որ տասը կամ քսան փարա կը վճարէ կը ճարճրէ թերթ մը գնելու և կարդալու համար, մեղք չէ՞ խաթարել իր դրամով զոր հազար նեղութիւններով հայթայթած է: Իբր իբր հրապարակագիր այդպիսի ծանծաղամիտ գրութիւններով հրապարակ կու գան, չե՞ն զգար թէ իրենց մտքին ու սրտին աննպաստ աստիճանացոյց մը միամտաբար կ'ընծայեն հասարակութեան: Արդեօք իրենց գրուածները չե՞ն կարդար ու չե՞ն ալծգար: Իրենց անուն մը չինելու համար անպատճառ ուրիշ արժանաւորի մը անո՞ւնը աղարտելու է. իրենց փառքը ինչո՞ւ իրենց արձակած թուքումուրին մէջ գտնել կ'ուզեն: Ի՞նչ երեսով կամ համարձակութեամբ խայտառակ և անքաղաքավար բառերով կը ջանան որակել երիտասարդ հայ վարդապետի մը յօդուածը որ հայ հասարակութեան ամբողջ ողջամիտ դասակարգին կողմէ լափուեցաւ: Ի՛նչ յետադէմ սկզբունքներով կ'ուզէին ժողովուրդը գայթակղեցնել իր մէկ վարդապետին դէմ: Երբ քննադատել կը յանդգնին յօդուածը որ զուտ գրական փիլիսոփայութեան դոհար մըն է, ունի՞ն կրօնքին ճշմարիտ ըմբռնումն ու հոգեբանութիւնը, ուսումնասիրա՞ծ են այն դիմայեղումները զոր կրած է կրօնքը տարբեր կլիմաներու, տարբեր ցեղերու ու անցեալին զանազան շրջաններուն մէջ. Թրքատա՞ծ են փիլիսոփայութեան պատմութիւնը հետեւա՞ծ են գիտութեան լոյսերուն, ընդհանուր եկեղեցական պատմութիւնը վերծանա՞ծ են ուշիւ. ուսումնասիրա՞ծ են արդի ընկերական կեանքին պահանջները առանց կանխակալ կարծիքի, ինչպէս նաև ամուրի և ամուսնացեալ կղերականութեան վիճակը, բարոյական, իմացական և ֆիզիքական երեակ հայեցակէտներով: Անոր համար կ'ընենք այս հարցումները, որովհետեւ կարելի չէ ըմբռնլոնել յօդուած մը որ համապարփակ կ'ընդգրկէ համամասական կրօնախօսութեան, բնախօս հոգեբանութեան, եկեղեցական քննական պատմութեան և ընկերաբանութեան բազմապիսի հարցեր. թեթեւ վարկպարզի հայեացքներով չենք կրնար ընդդիմախօսել անոր: Բայց այդ ինքնակոչ քննադատներուն ձափուռուքներուն վախանը կընայ գուշակուիլ:

Ոչ միայն վախանը, այլ նաև ծաղումը. թէ ինչպէս և ինչո՞ւ իրենց ձեռքով այսքան ծիծաղելի տղայամտութեան մէջ ինկած են այդ պենսաւոր կեղծ հրապարակագիրները: Իրենց մէկ քանի տողերովը անմիջապէս կը մատնեն իրենց ներքինը, այն եսամոլ կիրքը որ կը գաղնեցնէ ընթերցողը. կատաղի, մխաղոլ ատելութիւն մը բոյն դրած է կարծես ամէն մէկ բառի մէջ. չեն կրնար մարսել Մուշեղ վարդապետի մը գրական արժանիքը և այն ճշմարիտ համբաւը որուն տիրացած է ան. երիտասարդ արմաշակուին չուքը նոյն իսկ դիրենք կը շիմեցնէ եւ անոր անունը մղեւանջիի մը պէս կը ծանրանայ իրենց կուրծքերուն վրայ: Մենք կը պիտանք ու կը ցաւինք միանգամայն: Երբ հրապարակագիր մը որուն տողերը համակ ատելութիւն և կիրք կը բուրեն իրաւունք չունի՛նք միւս կողմէն սակայն բարոյական միջոցով մը զայն լռել տիպելու, իրաւունք չունի՛նք լրագրութեան հիւծախտը անուանելու զինքը որ իբր մակաբոյծ մանրէ կը վարակէ ժողովրդեան բարի տրամադրութիւնները: Ճշմարիտ հրապարակագիրներու պարտքն է կարկել անոնց բերանը, միանգամ ընդ միշտ անոնց գըձուռ արժանիքը հրապարակել և ճանչցնել ժողովրդեան:

Մանիսա — Գ. ՇԱՀԻՆԵԱՆ

ՊԱԼՔԱՆԵԱՆ ԱՐՁԱԳԱՆԳ

(Թղթակցութիւն «Արեւելք»ի)

ՊԻԼԻՊԷ, 22 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1900

Ազգային կրթական յարկերուն տուրքը. —«Գրասիրաց եղբայրութեան» մասենադարանը, ընթերցարանը եւ գիշերային վարժարանը, — Կիսամսեայ ընդհանուր դասախօսութեանց վերսկսումը:

Բ.

Որպէս զի անաչառ ըլլամ թղթակցի պաշտօնիս մէջ, թող ներուի ինձ մէկ երկու դիտողութիւն ընել ուսուցիչներու, հոգաբարձութեան և ծնողքներու:—Դիտաբաղդաբար ստիպուած եմ յայտնելու թէ հինգ ամիսներէ ի վեր ուսուցիչներու ջանքերը դեռ չեն կրցած առաջը առնել այն յոռի սովորութեան, զոր տեղացի տղաք ի գործ կը դնեն փողոցներուն մէջ, իրենց մայրենի լեզուին տեղ օտար լեզու գործածելով. բան մը՝ որուն վրայ յարգելի տնօրէնին և իր պաշտօնակիցներուն ուշադրութիւնը կը հրաւիրենք: Նոյնպէս վարժարանը չունէր օրինակելի մաքրութիւն մը. թէեւ եղանակը անյարմար, բայց պէտք է ամէն միջոց չխնայել այդ պակասութեան առջեւը առնելու համար՝ որ այցելուին աչքին կը զարնէ անմիջապէս և համեմատութիւնը խոտոր կը դնէ ուսման ճիւղին հետ:

Բոլորովին անտեղի ու շռայլ կը գըտնենք 6-7 կարգի համար երկու պուլկար ուսուցիչ վարձել. մանաւանդ երբ նկատենք որ ներկայ ուսուցիչը օշ պուտիկ մը մանկավարժութիւն գիտէ և օշ քիչիկ մը քաղաքավարութիւն ունի: Մէկ պուլկար ուսուցիչ մը կընայ այդ փոքրաթիւ կարգերը կառավարել շատ կանոնաւոր կերպով. թո՛ղ որ մեր վարժարաններէն ներս ընաւ պէտք չունինք օտար ուսուցիչի: Անտեղի սովորութիւն մըն է որ մուտ գտած է մեր Գուլկարահայոց վարժարաններուն մէջ, ուր քիչ բացառութեամբ, պուլկար ուսուցիչներ ու ուսուցչուհիներ կը պահուին: Ես հիմնովին հակառակ եմ այն համոզումին թէ՝ օտարական մը կրնայ աւելի լաւ սորվեցնել իր լեզուն, առանց ուսանողին լեզուէն հասկընալու և իր ըսածը անոր ըմբռնելի ընել տալու: Այս բանը իր մեծամեծ վնասները ունեցած է. գլխաւորաբար պատճառ եղած է հակամանկավարժական ուղղութիւններու և ներքին անհամաձայնութիւններու: Ինչու պուլկարերէն լեզուին հմուտ հայ մանկավարժ մը չտրաբրել պաշտօնի—որոնք պակաս չեն բարեբաղդաբար— ու զայն չքաշելերել, երբ համոզուինք նաեւ թէ այս վերջինը աւելի օգտակար կրնայ ըլլալ քան առաջինը: Վստահ ենք թէ յառաջիկայ շրջանին այս անտեղութիւնը կրկնելու թերութիւնը չունենար Պատ. Հոգաբարձութիւնը, եւ չըսեմ երկու ուսուցիչն ալ վերջնականապէս հրաժարեցնել, գոնէ մէկ լաւ ուսուցիչ պահելու զիջողութիւնը կը բարեհաճի ընել:

Վարժարաններու մասին մեր գրելիքը աւարտելէ առաջ երկու խօսք ալ ծնողքներու պիտի ուղղեմ, որոնք դեռ կը շարունակեն նախադասել օտար վարժարանները զրկել դպաւկնին, մանաւանդ երբ մեր վարժարանները բաղձացածնուս աւելի լաւ դրութեան մը վերածուած են: Ցիլիպէլի կարող դասակարգի ծնողքներուն այս պակասը ինծի մեծ ցաւ պատճառած է, ու այս պատճառաւ իսկ առիթը չեմ վախցուցած մէկէ աւելի անգամներ այս սիւնակներուն մէջ կրկնել այս պարագան: Իբր թէ բաւական չըլլար Ցիրէրներու և Պուլկարներու վարժարանը, ու այսօր ալ 20—25 տղաքներ պատուելիի մը նոր բացած վարժարանը կ'երթան, ուր ապահովաբար թէ՛ մտքով և թէ դաղափարով խեղճեր պիտի ըլլան: Պէտք է միանգամ ընդմիշտ լաւ ըմբռնել թէ ի՞նչ հանգամանքներու մէջ օգտակար կ'ըլլան մասնաւոր կրթարանները.—կ'ընդունինք որ մասնաւոր դպրոց մը՝ երբ գտնուած տեղին ազգային վարժարաններէն բարձր է, օգտակար կ'ըլլայ, որովհետեւ մրցում մը առաջ կու գայ, ուրկէ կ'օգտուին մեր կրթական յարկերը: Բայց երբ արդէն գտնուած մասնաւոր վարժարանը ա՛յնքան խեղճ ու կրակ է որ ո՛չ թէ մրցելու անկարող, այլ համեմատել իսկ չարժեր ազգային վարժարանին հետ, այդ տեսակ վարժարանները կ'ըսեմ, պարզապէս կրծող որդի դեր կը կատարեն, և զանոնք քաջալերելը այդ որդերը պարարտացնել կը նշանակէ: Նոյնը պիտի ըսեմ նաեւ զաւակնին օտար դպրոցներ զրկող ծնողքներուն: Նախակրթութիւնը դաստիարակութեան էն էական և հիմնական մասն է. ու այս կրթութիւնը պէտք չէ խնայել մանուկներուն: Միեւնոյն բանը պիտի ըլլար տաք երկրի մը մէջ ճաշելու ընդունակ եղող բոյս մը առնելով փոխադրել սառուցեալ գոտիները: Ահա՛ թէ ինչու պէտք է ջանալ մեր նախակրթարաններուն բարեկարգութեան ուժ տալ, ու նախնական կրթութիւնը տալ հոն: Այս կարծիքով չեմ ուզեր հասկցնել թէ պէտք չէ տղաքը օտար վարժարան զրկել: Զէ՛, պէտք է զրկել, բայց զանոնք մեր դպրոցներուն մէջ լաւ մը խմորելէ ետքը միայն:

—Թղթակցութիւններէս մէկուն մէջ յայտնած էի «Գրասիրաց եղբայրութեան» նոր վարչութիւն մը ընտրելիք: Ուրախ ենք որ ներկայ վարչութիւնը իր պաշտօնը խղճի մտաք և օգտակարապէս կատարեց ըստ բաւականի: Մատենադարանը միշտ լաւ վիճակի մը մէջ պահելու աշխատեցաւ և այս պատճառաւ բաժանորդները տուաւ թիւ մը ունին: Շարք մը օգտակար գիրքեր բերել տուաւ մատենադարանին համար. մենք վստահ ենք որ աւելին կ'ընէր եթէ իր պիւտճէն թոյլատրէր: Եթէ աշքի զարնող պակասութիւն մը ուներ ներկայ վարչութիւնը, ան ալ ամէն անդամ հաւասար չընելն էր, քիչ մը անկողմնակալութեան դէմ մեղանչելն էր: Ընթերցարանն ալ իր փայլը կը պահէ. անպակաս են Պոլսոյ օրաթերթերն ու Հանդէս-երը, և բաւական ալ ընթերցողներ կուգան, մասնաւորապէս կիրակի օրեր: «Գրասիրաց եղբայրութեան» գործադիր վարչութեան պաշտօնավարութեան պայմանաժամը այս ամսուան մէջ լրացած ըլլալուն, յառաջիկայ ամսոյ մէջ պիտի ընտրէ նոր մը: Ես մինչեւ այն ատեն չկրնալով ուրիշ թղթակցութիւն մըն ալ գրել, ուստի առ այժմ ներկայ վարչութեան գոհունակութիւն յայտնելէ վերջ, գալիքին յաջողութեանը կը բաղձամ, իր ընտրութիւնն ու գործառնութիւնները յաջորդ նամակով մը յայտնել խոստանալով:

Գիշերային դասերը՝ որոնք ընդհատուած էին, վերսկսան հոկտեմբերի մէջ: Սկիզբէն հրաւիրուած երեք ուսուցիչները սառանձած են դասախօսել հայերէն, փըրանսերէն, Թուրանութիւն, տոմարակալութիւն: Ցաւալին այն է որ սառակ կարեւոր ճիւղեր՝ վարժ և կարող ուսուցիչներու կողմէ ձրիապէս աւանդուելով մէկտեղ հաղիւ 12—16 հետեւողուն ամէնը: Հմուտ համալսարանական մը ալ ստանձնած է քաղաքական-տնտեսութեան դասը, որ ուրի 10—15 փափաքելով ունկնդրողներ, շնորհիւ ուսուցչին անարժելի, հետաքրքրաշարժ և խմաստալից դասաւանդութեան: Դասախօսութիւններէն կիներն ալ անմասն չեն. ամէն շորեքշաբթի կէս օրէն վերջ, համալսարանականուհի մը կանանց կը դասախօսէ գիտական ու գրական նիւթերու վրայ: Ստոյգ աղբիւրէ լսածս նայելով, 25—30 ունկնդիրներ ունի:

—Ներկայ ամսուն 15ին, շաբաթ օր, ուեցաւ այս տարուան առաջին գիշերային դասախօսութիւնը: Երկսեռ խուռն բազմութեան մը ներկայութեան, վարժարանին ուսուցիչներէն երկուքը խօսեցան նիւթ ունենալով մէկը «ժխախոտին վնասները» և միւսը «խօսքը»: Գիտական դասերու ուսուցիչը, իր ճիւղին վերաբերող այս նիւթին վրայ շատ բնական եւ կենդանի օրինակներով խօսեցաւ: Բացատրեց ծխախոտին ծագումը, ցոյց տուաւ անոր պատճառած նիւթական, բարոյական ու ֆիզիքական վնասները, գիտական փաստերով: Իսկ տնօրէն-դաստատուն, իր ընտրած նիւթին՝ «խօսքին»ին վրայ գրած մէկ ատենաբանութիւնը կարդաց ա՛յնքան գեղեցիկ՝ որ միայն իր սահուն ոճին, խմաստալից ու համեղ նախադասութիւններուն, ազդու և ընտիր շեշտերուն ու ատենախօսի լաւ ընդունակութեան յատուկ է: Ցարդելի ատենաբանը շատ գեղեցիկ կերպով պարզեց թէ, խօսքը ի՞նչ վատ ազդեցութիւն ու հետեւանք կ'ունենայ և ունեցած է տգէտ, շահամոլ, կողմնակալ ու անճշմարտախօս ատենաբաններու բերանին մէջ, և գրագէտներու գրչին տակ. ու ընդհակառակ ի՞նչ փրկարար ազդեցութիւն առաջինին բոլորովին ներկայ նկարագրի տէր հրապարակախօսներու գրչին տակ: Բրկու ատենաբանութիւններն ալ խորժանքով ընդունուեցան ու երիցս ծափահարուեցան: Կը յուսանք թէ ասկէ վերջ ամիսը մէկ-երկու անգամ գիշերային ընդհանուր դասախօսութիւններ կ'ունենանք միշտ:

Ահա՛ թէ քանի՛ տեսակէտով օգտակար կ'ըլլան ներկայ ուսուցիչներուն կարեւոր մասը. ու այս ամէն քայլերը բաւական են կարկեցնելու այն բերանները, որոնք ո՛չ վարժարանին սեմէն ներս մտած են, ո՛չ իսկ վարժարանին ու վարժապետներուն վրայ գաղափար կազմած են և մի միայն իրենց «եսի»ին գոհացում չտրուելուն համար, լաւ ու պատուաբեր գործ մը անարգելու առաջ կ'երթան:

Բ. Զ.

ՇԻՆԱԿԱՆ ԱՇԽԱՐՀԷՆ

ԹԻԱՆ

Խիանի գեղերը, ընդհանրապէս սիրուն տեսքով մը կը պարզուին դիտողի աչքին: Անոնց ամէն մէկը ունի իրեն յատուկ տեսարանները, պճնազարդուած բնութեան գեղեցկութիւններով և թարմ դալարիքներով: Բոլոր գեղերը շրջապատուած են կանանչագեղ արտերով, պարտէզներով: այգեստաններով, և ամէն տեսակ ծառու ծառաստաններով:

Տուները, բոլորն ալ քարաշէն են և կրկնայարկ, չինուած են գեղական հին դրութեամբ, չունին ոչ լուսամուտ և ոչ պատուհան, օդ և լոյս ներս կը մտնեն միայն դուռներէն և երդիքներէն: Տուներու վերին յարկերը, իրենց բոլոր բաժանումներով, մարդերու համար են, իսկ ստորին յարկերը, յատկացուած են անասուններուն: Համբաներու և կիսահամբաներու(*) տուներուն առջեւ չինուած կան քառակուսի կամ բոլոր, ի բաներ, որոնք շրջապատուած են ցանկով, փուչ չափառով: Աղքատ դասակարգին տուները ընդհանրապէս առանց բակի են:

Տուները, մեծ մասամբ չինուած են քովէ քով, իրարու մօտիկ. բայց կան տեղեր ալ, ուր տուները շատ հեռու են իրարմէ, ցանցնուած ու ցրուած են հոս ու հոն, ձորերու մէջ և լեռներու վրայ: Ասոնք, գլխաւորաբար, իրենց անասուններուն և խաշինքներուն առատ ճարակ ունենալու համար է որ, իրարմէ հեռու կ'ապրին առանձին կեանքով:

Գրեթէ Խիանի բոլոր գեղերուն տուները, այնպիսի դիրքով մը չինուած են, որ դուռները կը նային դէպի արեւելք և կամ դէպի հարաւ: Ասիկա, անշուշտ խորհրդաւոր է և ունի իր առանձին նշանակութիւնը: Հաւատաւոր գեղացին, առաւօտները արթննալուն և դուռնէն դուրս ելլելուն պէս իր առաջին ակնարկին առջեւ պէտք է պարզուած տեսնէ «Լուս-աղօթարանը», երեսը խաչակնքելու, և Աստուծոյ օրհնութիւնը կարդալու համար: Շինականներուն համար, կարծուածէն շատ աւելի նուիրական է «Լուս-աղօթարանը», ներկինին դուռը կ'անուանեն զայն և բարիք ու յաջողութիւն կը յուսան անկէ:

Խիանի մէջ, բոլոր գեղերը, չինուած են խիստ հիատեսիլ յարմարաւոր տեղեր: Գեղակոկները, թէեւ առողջապահիկ պահանջմունքներու անտեղեակ, սակայն իրենց բնութեան սիրահար, գիտցած են և գիտեն հիմնել իրենց բնակարանները պայծառ հորիզոններու և գեղեցիկ տեսարաններու հանդէպ:

Խիան, հով ու զով երկիր մըն է: Ամառը շատ կարճատեւ է այս լեռներուն մէջ, կու գայ կ'անցնի գրեթէ անզգալի կերպով: Ձմեռը չատ երկար կ'ըլլայ այս կողմերը: Վեց երկար ամիսներ ձիւնով ծածկուած կը մնան ամէն տեղ և ամէն բան: Խիանի լեռնականները, սիրով եւ սրտի բերկրանքով կը դիմաւորեն ձմեռը, այդ ցրտաշունչ եղանակը, եթէ իրենց վերակները լեցուն ըլլան ալիւրով, և կարասներն ալ կարմրուկ գինիով: Երբոր ձմեռը ամէն բան ծածկէ, կը բանեցնուին Խիանցիները, իրենց դուրսի աշխատութիւններէն, կը սկսին հաւաքուիլ իրենց երդիքին տակ, նահապետական օճախին շուրջը, և գեղջկական զուարճութիւններով կ'անցնեն օրերին, մինչեւ որ ձիւնը հալի, և գարնան հետ գայ բանելու, դատելու, —աշխատութեան եղանակը:

Մ. ԴԱՆԻԷԼԵԱՆ

ՏԵՍՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՆԱՒԹԻ ԿԱԶՄՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ

Շատ հաւանական է Նաւթի կազմութիւնը գործարանաւորութիւններու տարբաղդրութեան վերագրել: Ոմանք ընդունեցին թէ Նաւթը կազմուած ըլլալու է միմայն ծովային բոյսերէն, մանաւանդ ալգերէն, դանդաղօրէն տարբաղդրուելով ծովու ջուրին ներքեւ, որմէ և առաջացած ըլլալու են Նաւթին ընկերացող աղը, կազը և պիտումէն պարունակող նիւթերը: Այս տեսութիւնն ալ իր հերքումը ունեցաւ երբ հաստատուեցաւ թէ Նաւթը յաճախ քարածուխի խաւակներէն կը ծորի. քարածուխի, որ ապահովապէս ցամաքային բոյսերէն առաջ եկած ըլլալու է:

Շատ աւելի հաւանական է թէ Նաւթը կենդանական նիւթերէն յառաջ եկած է: Շատ տեղեր Նաւթին կ'ընկերանան կենդանական մնացորդներ: Բաքուի իւղը կը գտնուի զոր օրինակ խեցեկերի, ծակոտկէն խաւաքարի մէջ. Պենսիլվանիոյ իւղը բոյսերով աղքատ, կենդանական մնացորդներով հարուստ Դեվոնեան խաւերուն մէջ: Հաղուագիւտ չէ Նաւթով լի գտնել բուստի կոորներ և օրտոցերատներու մեծ պատեանները: Այս տեսութեան թեր է Նաւթի երեւումը կարմիր ծովու վրայ: Այդտեղ, Եգիպտական ափը, մեծաւ մասամբ կը բաղկանայ բուստի խութերէ, որոնք ջուրի դէն կ'ամէն հետզհետէ, իսկ ցամաքի դին կը փճանան, կը չորնան, այնպէս որ ծակոտկէն կրաժայռ մը կը գոյանայ: Այս ծակոտիներուն մէջ շարունակ Նաւթիւղ կը հաւաքուի, մէջը գըտնուող բուստի կենդանւոյն մարմնոյ տարբաղդրութենէն: Այս իւղը՝ բնիկները ձեռք կը բերեն աղբիւրներէ: Նոյնպէս շատ խաւաքարերու կարային բոլորակուութիւնը անտարակոյս յառաջ կու գայ իրենց ընկերացող ձկներէն և ծովային կենդանի նրէն:

ՀէօՓէրը կ'ընդունէ թէ Նաւթը ապահովապէս կընայ յառաջ եկած լինել միմայն կենդանական մնացորդներէն (մղկղագիրք, ձկներ, փափկամարմիններ) որոնցմէ կազմուած է Նաւթը՝ երկրի ջերմութեամբ, համապատասխան ճնշման տակ: Արդէն Բերթէլօ յայտարարած է թէ Կովկասի Նաւթը փափկամարմիններու տարբաղդրութենէն յառաջացած է: Բոտ Միւլլէրի, նախնի ժամանակաց ծովերու մէջ հաւաքուեցան ամբողջ դարաշրջաններու անթիւ անհամար կենդանեաց դիակները, ծածկուեցան տիղմով և դանդաղ տարբաղդրութեամբ յառաջ բերին Նաւթը: Նաւթի մեծագոյն մասը ամենայն դէպս կենդանական ծագում ունի։ Կարելի է ընդունիլ թէ տիզմի զանգուածով ծածկուած ծովային կենդանիներէն՝ փտութեամբ նախ դիւրաւ տարբաղդրուող մասերը եղծուած և հեռացած է, այնուհետեւ աւելի դիմացկուն ճարպէն հետզհետէ յառաջացած է բորակածխով չատ աղքատ Նաւթը:

Էնգլերը այս տեսութիւնը հաւանական դարձուց երբ կենդանական ճարպերը ճնշման տակ թորելով Նաւթի փոխեց: Էնգլերը ձկան իւղը 16 մթնոլորտ ճնշմամբ ցամաք թորման ենթարկելով ստացաւ ածխաջրածիններու խառնուրդ մը, որ Նաւթին շատ նման է: Էնգլերը կը հետեւցնէ ասկէ թէ ծովային կենդանիներու փտութեան ժամանակ, բորակածնային հիւթը բոլորովին եղծուած է և ետ մնացած ճարպը. այս վերջինը, իր վրայ գըտնուող խաւերու ճնշումով, թերեւս նաև փտութեան կազերով և երկրի ջերմութեամբը տարբաղդրուելով տուած է քաղցուեղի (glycerine) և ճարպային թթուներ: Բաղցուեղին, ջուրին մէջ դիւրութեամբ լուծուելուն պատճառաւ, հեռացած է, մինչ ճարպային թթուները՝ ճնշմամբ և ջերմութեամբ կազմած են ջուրն ու ածխաջրածինները: Նայելով ճնշման ու ջերմութեան մէջ տիրող համեմատութեան, յառաջացած են Նաւթի զանազան տեսակները:

Ուրեմն Նաւթը հաւանօրէն իր դոյութիւնը կը պարտի գործարանաւոր նիւթերու, որոնք բնական տարօրինակ թորման գործողութեամբ երկրի ներսիդին Նաւթը առաջ բերած են:

Նաւթի կազմութեան ժամանակ ջերմութիւնն ու ճնշումը անշուշտ կարեւոր դեր կը խաղան. Նաւթի մէջ գտնուող նիւթերու բնութենէն, ինչպէս նաև ածուխի մնացորդի բացակայութենէն կարելի է ընդունիլ թէ թորումը տարբերաւորութեան մէջ տեղի ունեցած է: Էնգլերը գոց խողովակի մը մէջ ճարպը 350° տաքցնելով ստացաւ մեծ մասամբ ածխաջրածիններ, ջուր եւ երկրորդական արդիւնք: Ինչպէս այստեղ գոց խողովակի մէջ, այնպէս ալ երկրաբանական շրջաններու կենդանական նիւթը, չջրափակուած անթափանց խաւերով, մեծ ճնշման ենթարկուած է: Այսպիսի ճնշում գտնուելուն տարակոյս չկայ, երբ ուշադրութեան առնուին Նաւթի մթերքին վրայ գտնուող խաւերը:

Ուշադրութեան արժանի է աղի ընկերակցութիւնը վառուող կազերու և Նաւթին հետ: Պէրթլօ փորձեց Նաւթի կազմութիւնը անգործարանաւոր նիւթերու վերագրել։ Ինչ կը պարզէ այն տեսութիւնը թէ երկրի ներսիդին, Ալկալի մետաղները ածխաթթուի միաւորութիւններու վրայ կ'ազդեն և կը կազմեն աստիւլիւներ, որոնք ջուրի հետ միասին գալով ացետիլէն կու տան, իսկ այս վերջինը մեծ ճնշման տակ և բարձր ջերմութեան մէջ խտանալով բենցոլ կու տայ: Երբ ջուրը ազդէ Ալկալի մետաղներու վրայ, կը յառաջանայ ջրածին, որ ացետիլէնի հետ խտանալով կու տայ այն ածխաջրածնային միաւորութիւնները, որոնք Նաւթին մէջ կը գտնուին:

Մէնդելիվի տեսութեամբ ջուրը կը թափանցէ երկրի ներսիդին և կ'ազդէ չկայեալ բնածխերկաթին վրայ ու կը կազմէ երկաթի օքսիտ և ածխաջրածիններ. այս վերջինները կը բարձրանան վեր, կը խտանան երկրի վերին խաւերուն մէջ և կը ծծուին փխրուն աւազաքարէն եւ կը խմուին զանոնք:

Թէ Պէրթլոյի և թէ Մէնդելիվի տեսութիւնը անհաւանական դարձած է, զի Նաւթի երեւումը բնաւ յարաբերութիւն չունի երկրի պատուռածքներուն հետ, ուր նման ազդեցութիւն պիտի կրնար երեւան գալ:

Քանի մը ծանօթութիւններ եւս երնակալ մասին.—Թէ՛ Պենսիլվանիոյ և թէ Բաքուի մէջ երկրէն դուրս կը հոսին մեծ քանակութեամբ այրուող կազեր, մասամբ մեծ ճնշմամբ: Ասոնք Նաւթի կազմութեան միջոցին յառաջացած կազեր են և գրեթէ մշտ կ'ընկերանան անոր: Կը բաղկանան գլխաւորապէս ջրածնէ, մեթանէ և էթանէ: Պենսիլվանիոյ մէջ այս կազերը 1883էն ի վեր կը գործածուին իբր վառելիք և իբր նիւթ լուսաւորութեան:

Կովկասի կազերը կը պարունակեն մինչեւ 90% մեթան. բաց ասի ուրիշ ածխաջրածիններ, և աննշան քանակութեամբ ածխաքսիտ, ջրածին և բորակածին: Կազի երեւումը առնչութիւն ունի ծակոտկէն քարի հետ, որ իբր կազին ընդունարան կը ծառայէ: Բնակաղը կամ Նաւթ-կազը ստանալու համար եւս հորեր կը բացուին, այնպէս ինչպէս Նաւթին համար և յաճախ

(*) Համբայ կ'ըսուի գեղական մեծատուններուն, և կիսահամբայ՝ էկս մեծատուններուն:

մէկ օրուան մէջ կը ստացուի 320,000 խորանարդ մետր կաղ՝ մէկ աղբիւրէ։

Բնագաղն է որ Բաքուի տեղական կրակներուն նիւթ կը մատակարարէ, հազարաւոր տարիներէ հետէ։

Մի քանի խօսք եւս Ասֆալտի և Երկրամոմի կամ Օզոքերիտի մասին.

Ասֆալտը կամ ուրիշ անուամբ հողակուլը, Հրէից կուլը, անձեւ, գորշագոյն սեւ, խիստ փայլուն զանգուած մըն է. կարծրութիւնն է 2, տեսակարար ծանրութիւնը՝ 1,1—1,2. ունի տարօրինակ հոտ, կը վառի, կը հալի 100°։ Ասֆալտը կը բաղկանայ բնածխէ, ջրածնէ և թթուածնէ և հաւանօրէն նաւթէն առաջ եկած է՝ թթուածին առնելով։ Դիտելի է թէ նաւթը երկար ժամանակ օդին հետ միանալով կը սկզդանայ, կը դառնայ նուազ ցնդական եւ կու տայ Լեռնակուլը։ Այս կուլը կը գտնուի մասնաւորապէս աւազուտ խաւերու եւ փխրուն աւազաքարերու մէջ, այն տեղեր ուր նաւթ երեւան կուգայ։ Լեռնակուլը կրնայ թափանցել կրաքարին ալ, ու կը կազմէ Բարասֆալտը, որ կը շահագործուի շատ տեղեր։

Օզոքերիտը կամ երկրամոմը մեղրամոմի պնդութեան հանք մըն է, անձեւ, բաց մինչեւ գորշագոյն, քարիւղի հոտով։ Տեսակարար ծանրութիւնն է 0,94—0,96. կը հալի 58°—98°ի մէջ։ Լաւէս կը բաղկանայ CnH2n ածխաջրածիններէ։ Օզոքերիտը պէտք է ընդունիլ իբրեւ մնացորդ նաւթի գոլորշիացման։

ԳԷՈՐԳ ՃԻՑԼԷՃԵԱՆ

Էրզրում

ԲԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ԹՐԱՆՍՎԱԼ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ ՀԱՐԱՒԱՖԻՆ ԱՓԻՐԿԷԻ ՄԷՋ

ԱՆԳԼԻՈՅ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԸ

Անգլիոյ Երեսփ. Ժողովին հինգշաբթի օրուան նիստին մէջ ընդդիմադիրներուն յանձնման յատակագիծը փոխուած էր, ինչ որ արդիւնք կը համարուի Սըր Ռոպէրթ Ռէտի խիստ քննադատութեան, ինչպէս ծանուցինք երէկ։ Հիմա անբաւական սպառազինութեանց, թերի պատրաստութեանց և բրիտանական քաղաքականութեան վրայ բնաւ չի խօսուիր։ Վիճաբանութեանց գլխաւոր առարկան են Պ. Հաուքզլիի նշանաւոր նամակները։ Ազատականները հիմա խմբովին կը յարձակին գաղթային նախարար Պ. Ջէմսլէյնի վրայ։ Այս դիրքին գործողութիւնները լաւ ըմբռնելու համար կ'արժէ քանի մը բառով բացատրել անցեալը։ Երբ Ճէյմսընի արշաւանքը տեղի ունեցաւ, 1896ին, հասարակութիւնը անմիջապէս երեք անուն կցեց անոր. Ճէյմսընի, Սէսիլ Ռոտս և Ջէմսլէյն։ Սէսիլ Ռոտսի համար կ'ըսուէր թէ տնղեակ էր Ճէյմսընի և Ջէմսլէյնի ալ՝ Սէսիլ Ռոտսի ծրագիրներուն։ Առաջին պարագան իբր ստոյգ ընդունուեցաւ։ Արդարեւ Պ. Սէսիլ Ռոտս ոչ միայն խոստովանեցաւ թէ տեղեակ էր Ճէյմսընի ծրագիրներուն, այլ պանծալով հռչակեց և յայտարարեց թէ վիշտ մը միայն ունի, այն ալ աւելի աղէկ չյաջողիլն է։ Պ. Ջէմսլէյն այնպէս չերբաւ. յայտարարեց թէ բնաւ յարաբերութիւն չունի Պ. Սէսիլ Ռոտսի, այսինքն Ճէյմսընի հետ։ Պ. Ջէմսլէյն ըսաւ նաեւ թէ բնաւ տեղեկութիւն չունէր դաւադրութենէն։ Կազմուած խորհրդարանական քննիչ յանձնաժողովին առջեւ, Պ. Ջէմսլէյն, իր ըսածները պաշտպանելու համար, ներկայացուց իր և Սէսիլ Ռոտսի միջեւ փոխանակուած թղթակցութիւնները։ Պ. Սէսիլ Ռոտս այն ատեն Բարեյուսոյ Գլուխին նախարարապետն էր։ Այդ պաշտօնական թղթակցութիւններէն սա հետեւցուեցաւ թէ բնաւ Ճէյմսընի անունը տրուած չէ և այդ գրութիւնները ոչ է կասկածելի պարունակութիւն մը չունին։ Այդ պատճառով էր որ Սըր Հէնրի Բէմֆայլդ Պէնրմէնի և Սըր Ուիլիէմ Հարքորթի նման առձեր ստորագրեցին Պ. Ջէմսլէյնը անմեղ հռչակող տեղեկագիրները։ Այդ միջոցին Լոնտոնի մէջ կար Պ. Հաուքզլի անուն փաստաբան մը որ Զարթըսա Ընկերութեան իրաւագէտ խորհրդականն էր և Պ. Սէսիլ Ռոտսի «ուրիշ մէկ եսը»։ Այդ փաստաբանը կը տիրէր Լոնտոնի մէջ բաժնետէրերու ժողովներուն, մինչդեռ Պ. Սէսիլ Ռոտս՝ Ռոտէզիայի ոսկեհանքերուն վրայ։ Արդ, զրոյցի մը նայելով, կ'երեւայ թէ երբ Պ. Սէսիլ Ռոտս պաշտօնական և վայելուչ թղթակցութիւններ կ'ուղղէր Պ. Ջէմսլէյնի, միւս կողմէ ալ գայթակղելի բլլալու աստիճան հրահանգներ կը զրկէր իրեն հաւատարիմ Հաուքզլիի, օրպէս զի տեսնուի գաղթային նախարարին հետ, երեսփոխանները իր կողմը չահի, յանձնաժողովին անդամներուն վրայ ճնշում բանեցնէ եւայլն։ Այս բոլոր պարագաները քանի մը ամիս առաջ միայն երեւան հանուեցան։ Անգլիոյ Խորհրդարանին հոկտեմբերի արտասովոր նստաշրջանին մէջ, Պ. Ֆիլիբ Սթէնհոպ պահանջեց Պ. Ջէմսլէյնէն երեւան հանել Պ. Սէսիլ Ռոտսի, Հաուքզլիի և այս վերջինին ու գաղթային նախարարութեան նախկին մնայուն խորհրդական Պ. Ֆէյրֆիլտի միջեւ փոխանակուած թղթակցութիւնները։ Պ. Ջէմսլէյնն կարմրեցաւ և զայրացած պատասխանեց.—«Պ. Սթէնհոպի հաղորդելիք բան մը չունիմ. բայց երբ Սըր Ուիլիէմ Հարքորթի և Սըր Հէնրի Բէմֆայլդ Պէնրմէնի նման պարկեշտ անձեր ուզեն, ես նոցա պիտի ներկայացնեմ այդ թղթակցութիւնները, համակերպելով անոնց դատաստանին։»

Ասոր վրայ Պ. Սթէնհոպ գրեց Սըր Ուիլիէմ Հարքորթի և Սըր Հէնրի Բէմֆայլդ Պէնրմէնի, խնդրելով որ տեղեկութիւն տրուի իրեն այդ նամակներուն վրայ։ Այդ երկու աղատականները պատասխանեցին թէ իրենք չեն կրնար դատաւոր հանդիսանալ և թէ նամակները հասարակութեան կը վերաբերին. հետեւաբար հասարակութեան անկ է պահանջել եթէ կ'ուզէ տեղեկանալ անոնց պարունակութեանը։ Անկէ ի վեր Էնտերանամուս Պէյմի հրատարակութիւններուն էր որ այդ նամակներուն մէկ մասը երեւան հանուեցաւ։ Ընդդիմադիր կուսակցութիւնը կը պահանջէ որ այդ նամակները անպատճառ հրատարակուին, և այդ պատճառով է որ Խորհրդարանին մէջ վիճաբանութեան ձեռնարկուած է աղատական կուսակցութեան կողմէ։

Այդ վիճաբանութեանց առաջին նշանը հինգշաբթի օրը տուաւ արմատական երեսփոխան Պ. Իվէնս, սա հարցումը ընելով.

«Կ'ուզեմ հարցնել գաղթային նախարարին թէ ուշադրութիւն ըրած է իր պաշտօնարանին նախկին մնայուն խորհրդական Պ. Ֆէյրֆիլտի և Զէրթրըսա Ընկերութեան փաստաբան Պ. Հաուքզլիի միջեւ փոխանակուած նամակներուն և հեռագիրներուն որոնք հրատարակուեցան Էնտերանամուս Պէյմի յունուար 5 թիւին մէջ և յետոյ Անգլիոյ լրագիրներուն կողմէ արտատպուեցան։ Կ'ուզեմ նաև դարձեալ թէ այդ նամակները ու հեռագիրները վաւերական են. եթէ վաւերական են կ'ուզէի գիտնալ թէ գաղթային նախարարը անոնցմէ տեղեկութիւն ունէ՞ր երբ փոխանակուեցան, և առաջին անգամ ե՞րբ իմացաւ։

Պ. Ջէմսլէյն. — Հարցման առաջին մասին պատասխանը հաստատական է։ Անձնապէս տեղեկացայ միայն Պ. Ֆէյրֆիլտի մէկ կամ երկու նամակներուն և գաղթային պաշտօնարանին ուղղուած մէկ նամակի մը։ Այդ նամակները որոնք վերջերս հրատարակուեցան, այնչափ ճշդութեամբ չարտատպուեցան։ Գալով հրատարակուած միւս նամակներուն, Պ. Հաուքզլիէն իմացայ թէ իր գրասենեակէն 1897ին գողցուած են գրագրի մը կողմէ որ յետոյ ճամբուեր է։ Պ. Հաուքզլի չբսաւ թէ այդ նամակները վաւերա՞կան են թէ ոչ։ Հրատարակութիւնէն քանի մը օր առաջ իմացայ թէ այդ տեսակ նամակներ գոյութիւն ունին։

Պ. Իվենս. — Իմ հարցումս Պ. Պ. Ֆէյրֆիլտի ու Հաուքզլիի միջեւ փոխանակուած պաշտօնագիրներուն միայն կը վերաբերի։ Դիտել պիտի տամ թէ գաղթային նախարարը չպատասխանեց իմ մէկ հարցումիս թէ այն նամակները ու հեռագիրները ե՞րբ զրկուեցան, տեղեկութիւն ունէ՞ր և կամ առաջին անգամ ե՞րբ իմացաւ։

Պ. Ջէմսլէյն. — Եթէ պատուարժան երեսփոխանը Պ. Ֆէյրֆիլտի նամակներուն վրայ միայն խօսիլ կ'ուզէ, կը պատասխանեմ թէ չեմ կարծեր որ զրկուած ատենին զանոնք կարդացած բլլամ, սակայն չեմ տարակուսիր թէ իմ հրամանովս զրկուած են։

Պ. Մաք Նեյլ. — Ես ալ կ'ուզեմ հարցնել գաղթային նախարարին թէ այդ նամակները սա արդիւնքը կ'ունենան թէ գաղթային նախարարը տեղեակ էր Ճէյմսընի ծրագիրներուն. թէ գաղթային նախարարութիւնը աշխատած է որ Ճէյմսընն ու Սէսիլ Ռոտս անպարտ արձակուին խորհրդարանական յանձնաժողովին կողմէ և թէ կարգադրութիւն մը եղած է, ջնջելու համար «Հաուքզլիի թղթակցութիւնները» անուն նամակներն ու հեռագիրները։ Այս պարագաներուն մէջ կը բաղձամ հարցնել կառավարութեան թէ ի՛նչ միջոցներ ձեռք առած է դահլիճին մէկ անդամին նկատմամբ որ այդպէս կ'ամբաստանուի անպատուութեան և ստախօսութեան համար։

Պ. Պալֆուր. — Ինծի այնպէս կը թուի թէ պատուարժան բարեկամս արդէն պատասխանեց այդ հարցումին։

Պ. Մաք Նեյլ.—Երբե՛ք։ Բիչ առաջ եղած հարցումը նամակներուն վաւերականութեանը մասին էր. մինչդեռ իմ հարցումս կը վերաբերի անոնց պարունակութեանը։

Պ. Պալֆուր.— Կը կրկնեմ թէ եղած բոլոր հարցումներն ալ իրենց պատասխանը ստացան, բայց ի պատուարժան երեսփոխանին հարցապնդման վերջին հատուածէն, որ լուրջ բլլալու չէ։

Պ. Մաք Նեյլ.— Կատարելապէս լուրջ է։

Պ. Պալֆուր.— Այդ պարագային մէջ իմ կարծիքս այն է թէ այդ տեսակ ամբաստանութիւններ անարդանքի միայն արժանի են։

Ասկէ վերջը Նորէն սկսաւ գահճաուն ուղղային վիճաբանութիւնը Սըր Զարլս Տիլքի մէկ ճառովը, որ շատ կարեւոր էր, վասն զի ատենաբանը անվիճելի մեծ ձեռնհասութիւն մը ունի դիւանական խնդիրներու համար։ Սըր Զարլս Տիլք, մեղադրելէ յետոյ կառավարութիւնը թէ լաւ չէ կրցած գլխնալ թէ ի՛նչ են Օռանժի անկախ պետութեան տրամադրութիւնները, ըսաւ.

«Նոյեմբեր 28ին այս ժողովին կուսակցասիրներէն մէկը Տիուզպրրիի մէջ ճառ մը խօսելով ըսաւ. «Երկու տարիս առաջ եթէ ինծի ըսած ըլլային թէ Օռանժի անկախ պետութեան հետ պիտի պատերազմինք- պիտի պատասխանէի թէ աւելի աղէկ էր ինծի լսէին թէ Զուլեբերոյ հետ պիտի պատերազմինք։» Ես կ'ուզեմ թէ այդ տեսակ խօսքեր պարզապէս ապշեցուցիչ են։ Գիտէիք թէ դաշնակցութիւն մը կնքուած էր Թրանսվալի ու Օռանժի միջեւ։ Սեպտեմբեր 21ին երբ նախագահ Թեյնն բացաւ Օռանժի Խորհրդարանին նստաշրջանը, հասկցուց մեզի որ եթէ Թրանսվալի հետ պատերազմինք Օռանժի հետ ալ պիտի պատերազմինք. և յետոյ այդ տեսակ զարմացումներ կ'ունենանք։

Պ. Պալֆուր.— Թիւրիմացութիւն մը կայ։ Ես պարզապէս ըսել ուզեցի թէ նախապէս անհաւատալի կը թուէր որ Օռանժի անկախ պետութիւնը բաւական յիմար ըլլայ իր անկախութիւնը վտանգել, կռուելով երկրի մը հետ որ բնաւ չէ խառնուած իր գործերուն։ Ըսել չուզեցի թէ Օռանժի անկախ պետութեան տրամադրութիւնները մեզի ծանօթ չէին։

Սըր Զարլս Տիլք.— Եթէ կառավարութիւնը տեղեակ էր Օռանժի մտադրութիւններուն, ի՞նչու լաւ չհաշուեց թըշնամին ոյժը. կ'ուզեմ կառավարութեան համար արդարացում մը գտնել, բայց չեմ կրնար։

Պ. Պալֆուր.—Պէտք չունինք։

Սըր Զարլս Տիլք.— Ինչ որ ալ եղած ըլլայ, կառավարութեան զինուորական պատրաստութիւնները անբաւական էին և բնաւ ձեռք չառաւ պարագաներուն անհրաժեշտ դատած միջոցները։ Այդպէս էր որ որոշեց պաշտպանողական վրայ մնալ։

Պ. Պալֆուր.— Միայն սկսելու համար.

Սըր Զարլս Տիլք.— Շատ աղէկ, սկսելու համար. միայն թէ զինուորները նահանջած ատենին չեն քանդեր թիւնէլները, երկաթուղիները, ջուրի ճամբաները ու կամուրջները։ Այդ պատճառով, Պոէրները երբ Նաթալ արշաւեցին ամէն բան իրենց տրամադրութեան տակ գտան։ Մէկ բառով, կառավարութիւնը շատ անհոգութեամբ սկսաւ պատերազմը և այսօր մեր կրած ձախողուածները բնական արդիւնքն են պատրաստութեանց թերութիւնը։ Այն անձը որ այսօր Անգլիոյ բանակին ընդհանուր հրամանատարն է, պատերազմի պատմութիւն մը գրած և քանացած է ապացուցանելու թէ բանակ մը երբեմն կրնայ բնաջինջ ըլլալ՝ անհեռատես նախարարութեան մը պատճառով։ Ասկիա այսօր ալ ճշմարիտ է. անկէ ի վեր բան մը փոխուած չէ։ Բարեբաղդաբար զինուորներուն և սպաներուն դիւցազնութիւնը միւնոյնը մնացած է։

Սըր Զարլս Տիլքի այս զինուորական քննադատութիւններուն պատասխանեց պատերազմական նախարարութեան խորհրդական Պ. Ուինտէմ, որ Պ. Պալֆուրի կը նմանի իր սիրուն սկեպտականութեամբ, ճարտարախօսութեամբ եւ համակերպող փիլիսոփայութեամբը։ Պ. Ուինտէմ ճառ մը խօսեցաւ, որ թէեւ մինչեւ հիմա արտասանածներուն ամէնէն շահեկանը չէ, սակայն մեծ ազմուկ պիտի հանէ Եւրոպայի մէջ, վասն զի ընդհանուր տեսութիւն մը կը պարզէ Անգլիոյ զինուորական ոյժին և հարաւային Ափրիկէի մէջ այս միջոցիս ունեցած զօրքերուն վրայ։ Ահաւասիկ Պ. Ուինտէմի խօսքերը.

«Պատերազմական նախարարութեան պաշտպանութիւնը ընելէ և բացատրութիւններ տալէ առաջ զինուորական պատրաստութիւններու մասին, որոնց ամբաւականութեանը համար կը մեղադրուինք, կուզեմ ըսել թէ չէի կարծեր որ այս ժամուս այդ տեսակ առաջարկութիւն մը ըլլայ մեզի։ Չեմ ուզեր անարգանք ընել ընդդիմադիր երեսփոխաններուն, բայց բնաւ պիտի չհաւատայի որ իրաց արդի կացութեանը մէջ այս տեսակ վիճաբանութիւն մը կարելի է բանալ, միայն սա ըսելու համար թէ մեր տեղը եթէ ըլլային, աւելի հեռատեսութեամբ ու ողջմտութեամբ պիտի գործէին։

Ընդդիմադիր երեսփոխան մը.—Դուք այդչափ նուազ ողջմիտ ու հեռատես պիտի չըլլայիք։

Պ. Ուինտէմ.—Բայց ես չեմ ուզեր խօսիլ այն քաղաքական խնդրին վրայ զոր յայտարարեց ինձմէ առաջ խօսող պատուարժան ատենաբանը։ Կ'ուզեմ միայն զինուորական կռուռանին վրայ մնալ և եղած քննադատութիւններուն իրողութիւններով պատասխանել։ Նախ, ամէն ոք գիտէ թէ մեր զինուորական դրութիւնը թոյլ չի տար մեզի բաղմաթիւ զինուոր ունենալ. բայց երբ որոշուեցաւ զինուորներու առաքումը, հարկ դատեցինք զրկել 58 վաշտ հետեւակ, 10 հեծելազունդ և 42 հրետանի։ Իրականին մէջ մեր որոշածէն աւելին զրկեցինք։ 58ի տեղ 60 վաշտ զրկեցինք. իսկ 10 հեծելազունդի տեղ 9. սակայն փոխանակ 42ի 46 հրետանի զրկեցինք։ Այս միջոցիս ալ աւելցուցած ենք մեր զինուորները, որով վերոյիշեալ թիւերը աւելցան։ Հարաւային Ափրիկէի մէջ համախմբեցինք 76 վաշտ կանոնաւոր հետեւակ և 54 հրետանի։ Նաեւ կարճ միջոցի մը մէջ նոր զրութեամբ Լի Մէթֆորտ հրացանով զինեցինք քաղաքապահ զինուորները ու կամաւորները։ Ասոնք ամէնքն ալ մեծ արագութեամբ կատարուեցան։ Զինուորներու շոգենաւ գրուիլը սկսաւ հոկտեմբեր 20ին, և դեկտեմբեր 4ին 47,000 հոգի ունէինք հարաւային Ափրիկէի մէջ։ Վայրկեան մը իսկ չընդհատեցինք զինուորներուն առաքումը։ Ընդունեցինք մեր գաղթավայրերուն կողմէ եղած առաջարկութիւնները զինուոր զրկելու համար։ Ատոնց տուած զինուորներուն թիւը հիմա կը հասնի 2,375 հետեւակներու և 4,698 հեծելազօրքերու։ Ակէ տասնըհինգ օր ետքը և կամ երեք շաբաթէն հարաւային Ափրիկէի մէջ պիտի ունենանք 18,600 զինուոր, որոնց 142,800ը՝ հետեւակ և 37,800ը՝ հեծեալ։ Նաեւ 410 թնդանօթ պիտի ունենանք, առանց հաշուելու մեր գաղթավայրերուն կողմէ զրկուած թնդանօթները։ Հիմա, եթէ կ'ուզէք, մէկ կողմ թողուցէք թուանշանները և ձեռք առնենք զինուորական գործողութիւնները։ Կառավարութիւնը պատասխանատու չէ իր զինուորներուն ցուցեալ վիճակին համար։ Նոյեմբեր 2ին Սըր Ռըտվէրս Պրլլըր ծանոյց կառավարութեան թէ մտադիր է Բարեյուսոյ Գլուխին հեռանալով Նաթալ երթալ, անմիջապէս օգնութեան փութալու համար Լէտիսմիթի։ Այս է, Պ. ատենապետ, մէկը այն գլխաւոր որոշումներուն որուն արդիւնքը եղաւ պատերազմին վիճակը։ Այդ թուականին, նոյեմբեր 2, զինուորական ոյժ մը որ երկրի մը մէջ զարգանալու վրայ էր, յանկարծ ընդհատուեցաւ և ուրիշ երկիր մը փոխադրուեցաւ։ Մի՛ կարծէք թէ Սըր Ռըտվէրս Պրլլըրի որոշումը կը քննադատեմ։ Բնաւ։ Ինք տեղւոյն վրայ էր եւ կացութիւնը մօտէն կը տեսնէր։ Չեմ տարակուսիր թէ Սըր Ռըտվէրս Պրլլըր իր ընթացքը պիտի պատառաքաղէ համազելով քննադատները ու երկիրը։ Միշտ կը կրկնուի թէ մեր գաղթաղութեանց պատճառն է այն պարագան թէ Սըր Ռըտվէրս Պրլլըր թողելով Բարեյուսոյ Գլուխին մէջ զինուորները համախմբելու ծրագիրը, դացած է Լէտիսմիթի օգնելու։ Ատիկա կարելի է և. նոյն իսկ ճշմարիտ։ Շատ մը բաներ զրոս աղեստալի պիտի կոչենք, եթէ պ'ոդէք, այն տեսակ բաներ զրոս երբեք պիտի չմոռնանք, անոր արդիւնքը եղան. բայց մեր մէջէն ո՞վ կրնայ ըսել թէ ի՛նչ պիտի պատահէր, եթէ ուրիշ յատակագիծ մը հետեւէին։ Ո՞վ կ'ըսէ թէ Սըր Ռըտվէրս Պրլլըր եթէ Լէտիսմիթի օգնութեան գացած չբլլար, ուրիշ գիծերու վրայ ալ աղէտներու շարք մը պիտի չունենային։ Այն ատեն

փաշայի։ Երկրորդ կարգի Մէճիտիէ՝ կաղարանի տնօրէն Խալիտ պէյի և Մահմուտիե զրահաւորին հրամատար գնդապետ Հաձի Ապտուլլահ պէյի։

—Առաջին կարգի Շէֆգատ՝ զինուորական վարժարաններու քննիչ կայսրի Թիկնապահ Իսմայիլ փաշայի կնոջը և երկրորդ կարգի՝ քրոջը։

—Իմթիազի ոսկի և արծաթ շքադրամ վաճառական Թանթավիզատէ Խալիտ պէյի՝

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՁԵԿՈՒՑՈՒՄ. — «Երէկ Ռումանիոյ նոր դեսպան Պ. Կիքա, իր յանձնարարագիրները մատուցանելու համար, իր հետեւորդներուն հետ հանդիսական կերպով կայսր. պալատ գնաց եւ պաշտօնապէս Վեհ. Սուլթանին ներկայանալու պատիւը ունեցաւ։»

ՌՈՒՄԱՆԻՈՅ ԴԵՍՊԱՆԸ. —Ինչպէս կը ծանուցանէ վերոգրեալ Պաշտօնական Ձեկոյցը, Կ. Պոլսոյ ռումանական նոր դեսպան Պ. Կիքա երէկ իր յանձնարարագիրները մատուցանելու համար պատիւ ունեցաւ Վեհ. Սուլթանին ներկայանալու։ Ժամ 6ուկէսին Խարիճիէի արարողապետի օգնական Հիլմի պէյ ռումանական դեսպանատուն գնաց եւ դեսպան Պ. Կիքան ու հետեւորդները պալատական կառքերով կայսր. պալատ առաջնորդեց։ Առաջին կառքին մէջ բազմած էին դեսպան Պ. Կիքա ու Հիլմի պէյ։ Առաջին կառքին հետեւող երեք կառքերու մէջ ալ ռումանական ընդհանուր հիւպատոսը և դեսպանատան քարտուղարները։ Պ. Կիքա ժամ 7ին Վեհ. Սուլթանին ներկայացաւ։ Դեսպանը բանախօսութիւն մը ընելով ըսաւ թէ իր բոլոր ջանքերը պիտի նուիրէ երկու կառավարութիւններուն միջեւ եղած բարեկամական կապերը աւելի ամրապնդելու։ Վեհ. Սուլթանն ալ բարեհաճեցաւ պատասխանել և մեծարանքներ ընել դեսպանին։ Յետոյ Պ. Կիքա իր հետեւորդները ներկայացուց Ն. Վեհափառութեան որ փոխադարձաբար պալատական բարձրաստիճան պաշտօնատարները ներկայացուց դեսպանին։ Նոյն միջոցին ներկայ էին նաեւ արքունեաց հրամանատար Ղազի Օսման փաշա, Շաքիր ու Էտհէմ փաշաները, առաջին քարտուղար Թահսին պէյ և առաջին սենեկապետ Հաձի Ալի պէյ։ Դեսպանը ու հետեւորդները յետոյ սրահ մը առաջնորդուելով հոն պատուասիրուեցան։ Պ. Կիքա կայսր. պալատէն մեկնելէն ետքը Բ. Դուռը երթալով պաշտօնական այցելութիւն տուաւ Մեծ Եպարքոսին ու արտաքին գործոց նախարարին։

ՁԱՐԹՈՐՍՔԻ ԻՇԽԱՆԸ.— Ինչպէս երէկ ծանուցուեցաւ, առջի իրիկունը կայսերական պալատին մէջ սեղան մը տրուեցաւ ի պատիւ Զարթորսքի իշխանին։ Իրիկուան ժամ 11 ուկէսին իշխանը ու հետեւորդները պալատական կառքերով կայսր. պալատ առաջնորդուեցան և հոն ընդունուեցան արարողապետ Իպրահիմ պէյի և ուրիշ պաշտօնատարներու կողմէ։ Իշխանը առաջնորդուեցաւ Մէջբասիմ քէօշկի սրահը, ուր քիչ ետքը ժամանեց Վեհ. Սուլթանը։ Սեղանը սկսաւ ժամ կէսին։ Ներկայ էին նաեւ արտաքին գործոց նախարար Թէվֆիք փաշա, սպարապետ Ռիզա փաշա, ծովային նախարար Հասան փաշա, Թնդանօթարանի վերատեսուչ Զէքի փաշա, կայս. պալատն առաջին քարտուղար Թահսին պէյ, էտհէմ փաշա, երկրորդ սենեկապետ Նուրի փաշա, Ահմէտ Իզզէթ պէյ, իշխանին հիւրամեծար Ահմէտ Ալի փաշա և Խարիճիէի արարողապետ Ղալիպ պէյ ու օգնականը Հիլմի պէյ, կայս. անձնական Գանձուն նախարար Յովհաննէս էֆ. Սագըզ, կայս. աստաստանին տնօրէն Ֆայիզ փաշա և պուլկարական գործակատար Պ. Կէչով։ Հացկերոյթին ատեն արարողապետ Իպրահիմ պէյ թարգմանի պաշտօն կը վարէր Վեհ. Սուլթանին և Զարթորսքի իշխանին միջեւ։ Պալատական նուագածուներու խումբը մինչեւ վերջը նուագեց։ Սեղանէն ետքը իշխանը պատիւ ունեցաւ Վեհ. Սուլթանին ներկայանալու։ Ն. Վեհափառութիւնը առաջին կարգի Օսմանիէ պատուանշան նուիրեց Զարթորսքի իշխանին և Լիւգաթի ոսկի ու արծաթ շքադրամները՝ պուլկարական գործակատար Պ. Կէչովի։ Ժամ 3½ին իշխանը մեկնեցաւ՝ իրեն եղած ընդունելութիւններուն համար շնորհակալութիւն մատուցանելէ ետքը։

—Զարթորսքի Իշխանը քանի մը օր առաջ այցելութիւն տալով Պարսից դեսպան Միրզա Մահմուտ խանի, յայտարարած էր թէ կը փափաքի ուղեւորութիւն մը կատարել Պարսկաստանի մէջ, ուստի կարգ մը տեղեկութիւններ ուզած էր։ Իշխանը երէկ ճաշի հրաւիրուեցաւ պարոնից դեսպանատունը. Ներկայ էին նաեւ հիւրամեծար Ահմէտ Ալի փաշա և իշխանին հետեւորդները։ Իշխանը ուրբաթ օրը Օտեսա պիտի ուղեւորի և Սեւ ծովի ռուսական քանի մը նաւահանգիստները այցելելէ ետքը, Պարսկաստան պիտի երթայ։

ՍԵՐՊԻՈՅ դեսպանը, առջի օրը, այցելութիւն տուաւ Ցուեանց Մ. Պատրիարքին։

ԲԺՇԿԱԿԱՆ վարժարանին ուսուցիչներէն գերմանացի Ռիտէր էֆ. որ Պէրլին կը գտնուի, անցեալ շաբաթ օր պատիւ ունեցեր է ներկայանալու Վեհ. Սուլթանին։ Այդ ունկնդրութեան ներկայ գտնուեր է նաև կայսեր բժիշկ Տոքտ. Լէօթհոլտ։

ՅՈՐԵՆի դիւը բարձրացած է Ռուսիոյ մէջ։

ՊԵՏԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԻՆ օրէնդիր ճիւղը որոշեց Իպտիր ԿէօզԹէրէի Թրամուէյի Ընկերութեան 68 տարուան մենաշնորհ տալ այդ գիծը Ուրլայի ճամբով մինչեւ Զէյվէ երկաթուղու և շոգեշարժ վագոնները բանեցնելու համար։ Այդ որոշման տեղեկագիրը ինչպէս նաև պայմանագրութիւնը ու յանձնառութեան գիրը մատուցուեցան Մեծ Եպարքոսին։

ՆՈՐ ԾՐԱԳԻՐ.— Իմաց տրուած ըլլալով որ վարձակալութեան պայմանագրութիւնները եթէ կայս. կառավարութեան հաշուոյն տպագրուին ու ծախուին, հասոյթ մը պիտի դոյանայ, ձեռնհաս պաշտօնարանը այդ մասին կրթական նախարարութեան կարծիքը իմանալ ուզեց։

ՄԱՆՈՒՍԿԻ վարչութիւնը Մարմարա, Ասանա, Մէֆֆա, ու Հաճիյսա շոգենաւերը յատկացուց ուխտաւորներու փոխադրութեանը։ Կ'ըսուի թէ այդ շոգենաւերը Մախսուսէի վարչութեան հաշուոյն պիտի երթեւեկեն. ուրիշ զրոյցի մը նայելով, միայն երկուքը պիտի բանին Մախսուսէի հաշուոյն։

ՔԷՍՐԻԷի (Մանասդը) Պուլկար վարժարանին ուսուցիչներէ ոմանց վկայականները տեղւոյն Մէարիֆի վարչութեան կողմէ վաւերացած չըլլալով, որոշուեր է անոնցմէ դրամական տուգանք առնել։ Ուսուցիչները չեն ընդուներ և իրենց դէմ բացուած դատին համար վերաքննիչ ատեանին դիմեր են, սակայն կը Թագուր նախարարութիւնը գրեր է տեղւոյն Մէարիֆի տնօրէնին որ առանց դատին վերջնական հանգամանք մը ունենալուն սպասելու, գանձէ որոշուած դրամական տուգանքը։

ՊԷԼԿՐԱՏԻ մէջ օսմ. առեւտրական Թանգարան մը հաստատուած է, Սերպիա տարուած օսմ. ապրանքներու և արտադրութիւններու սպառումը աւելցնելու նպատակով։

ՍՊԱՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆը հրահանգ մը կը պատրաստէ զինուորական ամէն տեսակ պէտքերու, ուտելիք, հագուստ, և այլն, մատակարարութիւնը կանոնաւորելու և կերակուրները լաւ պատրաստելու, ամէն տեսակ պէտքերուն գինը ու տեսակը լաւ որոշելու և մատակարարութեան հսկելու գործը բանիբուն ու փորձառու սպաներու յանձնելու համար։

ՀԱՆՐՕԳՈՒՏ զինութեանց նախարարութիւնը գրած է Տիարպէքիրի կուսակալութեան տեղեկագրել թէ Տիարպէքիրէն Մարտին, Մալաթիա ու Մատէն որչափ խնդուղի չենուած է. նաեւ պակաս մնացածներն ալ փութով աւարտել։

ՔԱՂԱՔԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆը քննութեան առած է ծրագիր մը որով կ'առաջարկուի Մոտայէն մինչեւ Գաբգիւղի շոգենաւի նաւամատոյցը քարափ մը շինել՝ վրան շէնքեր կառուցանելու պայմանով։ Այժմ կը քննուի սա պարագան թէ նոր կառուցուելիք շէնքերը հիմակուան շէնքերուն կրնա՞ն ընսել թէ ոչ։

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ դեսպանատունը խնդրեց արտաքին գործոց նախարարութենէն որ Պէրլինի թանգարանին տնօրէն Պ. Շէօնթ փետրուար ամիսն սկսեալ տարուան մը համար եւս արտօնուի Այտընի նահանգին Սէօքի գաւառակին Պալաթ գիւղախումբին մէջ հնախուզութիւններ կատարելու համար, վասն զի նախապէս ստացած արտօնութիւնը չէ կրցած ժամանակին գործադրել Մէնտր գետին յորդելուն պատճառով։

ՌՈՒՄԷԼԻի նահանգներուն քաղաքային քննիչները տեղեկագրեր են թէ ատոնց մէկ քանիին մէջ հարկ է նորէն կարգ մը վարժարաններ հաստատել։ Ներքին գործոց նախարարութիւնն ալ պատասխաներ է թէ կրթական նախարարութիւնը երբ անոնց ծախքին համար հարկ եղած գումարները որոշէ, պէտք եղածը պիտի գործադրուի։

ԿԱՄՈՒՐՋՆԵՐ.—Սրբվաշ Գայսէրիի ճամբուն վրայ այս տարի տասը կամուրջներ շինուած և Խարբերդի ճամբուն վրայ ալ տասնըվեց կամուրջներ նորոգուած են։

ԿՐԹԱԿԱՆ նախարարութիւնը ծանոյց իր պաշտօնեաներուն ու քարտուղարներուն որ առտուն ժամ 5ին իրենց պաշտօնին գլուխը գտնուին և իրիկուան ժամ 10ին մեկնին։ Զհամակերպողներուն ամսաթոշակէն զեղչ մը պիտի ըլլայ օրականի հաշուով։

ԳՈՂՈՒԹԻՒՆ.— Վերջերս Արեւելեան Ճեպընթացով Կ. Պոլսոյ Ֆրանսական նամակատունը հասած պայուսակներուն մէջէն կարգ մը նամակներ բացուած գտնուեր են և անոնց պարունակութիւնը գողցուած, սակայն տակաւին հաստատուած չէ թէ գողցուածները ի՛նչ տեսակ առարկաներ են և ո՛ւր գողցուած են։

ՍԼԱԹԻՆ ՓԱՇԱ արշաւախումբի մը հետ Օմմուրման պիտի երթայ Սուլտանի արհեստներուն վիճակը քննելու համար։ Անգլիոյ մէջ հիմակուընէ Ընկերութիւն մը կազմուած է հարկ եղած ձեռնարկները ընելու նպատակով։

—Սուլտանի բնիկ ժողովուրդը աղերսագիր մը մատուցանելով Եգիպտոսի Խիվիութեան, խնդրեր են որ Եգիպտացի կուսակալ մը կարգուի իրենց։

ՀԵԼԼԵՆԱԿԱՆ դեսպանը երէկ Բ. Դուռը երթալով տեսակցեցաւ արտաքին գործոց նախարարին հետ։

ԵԳԻՊՏՈՍԻ եկեղեցական նախարարութեան խորհրդականը Թորինա գացեր է, քննելու համար գործառնութիւնները այն Ընկերութեան որ զմրուխտի և ուրիշ թանկագին քարերու հանքերը բանեցնելու համար մենաշնորհ ստացած է տասնըհինգ տարուան համար։ Կառավարութիւնը խառն հասոյթին հարիւրին քսանըհինգը պիտի ստանայ, և եթէ այդ բաժինը տարեկան 2000 ոսկիէն պակաս ըլլայ, պակաս եղած մասը Ընկերութիւնը պիտի լրացնէ։

ՆԵՂՈՍԻ ՋՈՒՐԵՐը.— Լուքսորէն կը գրեն թէ Նեղոսի ջուրերը չափազանց կը նուազին։ 24 ժամուան մէջ 5 6 հարիւրորդմէթր վար կ'իջնեն։ Ջուրերուն բարձրացմանը համար տակաւին հիւդ ամիս կայ։ Մինչեւ այդ ատենը նաւարկութիւնը անկարելի է։ Կը կարծուի թէ ժողովուրդը շատ պիտի նեղուի երաշտութենէ։ Շատ տեղեր հունձքերը քիչ եղած են՝ սերմի բաւելու չափ։ Շատ մը արտեր անմշակ թողուած են։

ՄԱՀԱՅՈՒՅԱԿ.—Յունուար 17էն 24, Կ. Պոլսոյ ու արուարձաններուն մէջ պատահած մահերուն թիւն է 284, որոնց 2ը՝ հարսանիթ, 11ը՝ թիֆոյէ, 17ը՝ շնչողական գործարաններու հիւանդութիւններէ և մնացածները զանազանախտերէ։

ՆԵՂԵՌՆԱԴԱՏ ատեանը երէկ տասնըհինգ տարուան տաժանակիր աշխատութեան դատապարտեց Սլի Բրգա անուն մարդ մը որ Պրուսայի Այտընճըք գիւղախումբին մէջ Շիւքրի անուն մարդը սպաննած էր։ Սլի Բրգա տեղւոյն Թաղապետական նախագահին որդին է։

ՁԻՀԱՆԿԻՐ Թաղին մէջ, առջի իրիկունը, Մուհիէտտին էֆ. ու Իսատ էֆ. կռուի բռնուեցան։ Ասոր վրայ Իսատ էֆ. դաշոյնը քաշելով իր հակառակորդին կուրծքը մխեց։ Մուհիէտտին էֆ. վայրկենապէս մեռաւ։ Ոճրագործը ձերբակալուելով ըսաւ թէ Մուհիէտտին էֆ. ինքնապատ եղած է։

ԸՆԴՀԱՐՈՒՄ.— Նախընթաց օրուան մուէզին ատեն թուղաթարանի Թեսիլաթ շոգենաւակը երբ Թոփխանէի բացերը կեցող Կուրճի Ընկերութեան շոգենաւին առջեւի կողմէն կ'անցնէր, հակառակ կողմէն եկող հելլենական նաւաձիգի մը զարնուեցաւ։ Թեսիլաթ բաւական վնասուեցաւ։

ՃԻՏՏԷԼԷՆ կը գրեն թէ մինչեւ հիմա 10,000 ուխտաւորներ հոն հասեր են։

ԹՈՓԽԱՆԷի բացերը, առջի օրը, Նորկիոս անուն շոգենաւակ մը զարնուեցաւ Նաւահանգիստի վերատեսչութեան Սեւրէք շոգենաւակին։ Նորկիոսի ծխնելոյզը և առիւն ծածկոցը վնասուեցան։

ՔԵՍԱՂԵՏԽԱՆԷի կողմը, առջի օրը, Հիւսէյին անուն մարդ մը ձիով անցած ատեն, վար իյնալով գլուխէն ծանրապէս վիրաւորուեցաւ։

ԽՈՒԼԵՐՈՒՆ.—Հարուստ կին մը որուն խլութիւնը և ականջներուն բզզիւնը բժշկուած էր Նիքոլսոն հաստատութեան արհեստական թէմբանեներով, այդ հաստատութեան նուիրած է 25,000 ֆր. որպէս զի այն բոլոր խուլերը որոնք միջոց չունին յիշեալ թէմբանեներէն գնելու, կարենան ձրիաբար ստանալ։ Դիմել այդ հաստատութեան (Institut) հասցէին Longcott, Gunessbry, London W.

VIN & SIROP DE DUSART

Հինները կրակը կը պաշտէին, որովհետեւ բոցը իրենց համար կեանքի անձնաւորումն էր։ Հիմակուան մարդիկը, որ իրականութիւններ դրած են վերացականութեան տեղ, գիտեն թէ մեր գործարանաւորութիւնը չի կրնար ըլլալ առանց ֆոսֆաթ տը չօի, որուն նուազման հետ կը նուազի նաեւ մեր կեանքը։ Պ. Տիւզառ ժողովրդականացուց այս գիտելիքը և իրականացուց անոր գործնականութիւնը լաքթոֆոսֆաթի գիւտով։ Այս է յաջողութեան պատճառը Տիւզառի գինիին և օշարակին, զոր կը յանձնարարեն միշտ բժիշկները, մեր ուժերը նորոգելու, ախորժակնիս բանալու և մեր զանազան գործարաններուն կանոնաւոր ընթացք մը տալու համար։

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ
ԹԷ ԻՆՉ Է ԻՍԴԵՐԻՆ
ԵՒ ՈՐՈՆՔ ԵՆ ԻՐ ԴՐԱՆՆԵՐ
Ժողովուրդին համար գրուած

Թարգմ. գերմաներեն Մ. Կ. ՆԱԶԻԿԵԱՆ

Կը գտնուի ամէն գրավաճառներու քով, գին 5 ղրշ։

Մեր ընթերցողներուն ուշադրութիւնը կը հրաւիրենք այս նոր գրքին պարունակութեան վրայ, որ շատ հետաքրքրական և գնահատելի է մանաւանդ ամէն անոնց համար որոնք իրենց մօր, կամ քրոջ կամ աղջկան ֆիզիքական առողջութեամբը զբաղելու պարտաւորուած են։

3—3

ԱԶԳԱՅՔԻՑ

Կրօն. Ժողովը իր երէկուան նիստին մէջ, որ գումարուեցաւ Ազգ. Պատրիարքարանի մէջ, նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր և ատենապետութեամբ Յովհաննէսեան Տ. Գրիգորիս արքեպսկ.ի, գլխաւորաբար զբաղեցաւ Դատաստանական Խորհուրդին կողմէ մատուցուած ամուսնական դատերու վերաբերեալ տեղեկագիրներու ընթերցմամբ, որոնց մէկ մասին հարկ եղած տնօրինութիւնները ըրաւ, իսկ մնացեալներուն համար պէտք չտեսաւ ոչ ևէ տնօրինութիւն ընել։

Մշոյ վանքէն Բաղէշ գացող Սրապիոն վրդ.ի համար եղած ամբաստանութեան մասին կատարուած քննութեան տեղեկագիրները, զորս զրկած էր Մշոյ ընդհ. վանահայր և առաջն. տեղապահ Տ. Բարգէն վրդ., հասած ըլլալով, ժողովը որոշեց վեցամսեայ պայմանաժամով կանոնական ապաշխարութեան ենթարկել յիշեալ Սրապիոն վարդապետը։

Սամաթիոյ երեք եկեղեցիներուն վրայ վերջերս ձեռնադրուած երկու քահանաները, առաջնորդութեամբ իրենց աւագերէց Շահպազեան Տ. Յովհաննէս քհնյ.ին, ներկայացան նախ Ս. Պատրիարք Հօր եւ յետոյ Կրօն. Ժողովին, որուն ատենապետ Սրբազանը հարկ եղած յորդորները տուաւ և օրհնեց զանոնք։

Ղալաթիոյ Խնամակալութիւնը տեղեկագրով մը յայտնած էր թէ տեղւոյն եկեղեցիին վրայ քահանայ մըն ալ ձեռնադրելու անհրաժեշտ պէտք կայ և ընծայցու մը նշանակած էր, բայց որովհետեւ մատուցուած տեղեկագիրը ըստ օրինի տեղւոյն երկու քահանաներուն կողմէ ստորագրուած չէր, ժողովը որոշեց իր յառաջիկայ նիստին հրաւիրել թէ՛ այդ երկու քահանաները և թէ՛ նշանակուած ընծայցուն։

—«Քրիստոսական վարդապետութիւն և եկեղեցական գիտելեաց ծաղկաքաղ» անուն դասագիրքը, որ յանձնուած էր Մանուկեան Տ. Վահրամ Սրբազանի՝ ի քննութիւն և ի տեղեկագրութիւն, ուշի ուշով քննուած և տարրական նախակրթարանի օգտակար դասագիրք մը ըլլալը տեղեկագրուած ըլլալով, Կրօն. Ժողովը արտօնեց այդ գրքին գործածութիւնը Ազգ. վարժարաններու մէջ։

Ժողովը որոշեց յանձնարարարել Կիլիկիոյ կաթողիկոսական տեղապահ Տ. Կիւրակոս եպիսկոպոսին որ Ֆրնուզի շրջանակներուն մէջ ապօրէն պսակ ձեւացնող քահանաներուն քննութիւնը կատարէ յատնեի հոգեւոր պաշտօնէից և արդիւնքը տեղեկագրէ Պատրիարքարան որպէս զի հաղորդուի ուր որ անկ է։

—Նպաստից Յանձնաժողովը երէկ չը կրցաւ իր շաբաթական նիստը գումարել, որովհետեւ Ս. Պատրիարքը ինչպէս ծանուցինք երէկ, առաւօտ իրը նակարանին մէջ յարաբերական դիւրի տեսուչ Խաչատուրեան Կարապետ էֆ.ի հետ պաշտօնագիրներու խմբագրութեամբը զբաղած էր, և անդամներէ ոմանք ալ բացակայ էին։

—Ս. Պատրիարք Հայրը պիտի նախագահէ Ուսումնական Խորհուրդի յառաջիկայ ուրբաթ օրուան նիստին որ պիտի գումարուի Ղալաթիոյ Խորհրդարանը։ Ուսումն. Խորհուրդը այս նիստին մէջ խորհրդակցութիւններ պիտի կատարէ ուսուցիչներու ընտրելեաց կիրակնօրեայ դասախօսութիւններու ծրագրին կազմակերպութեանը վրայ, որուն խորհրդակցելու հրաւիրուած են նաեւ ծանօթ մասնագէտ ուսուցիչներ։ Ուսումն. Խորհուրդին ատենապետ Տոքթ. Թորգոմեան էֆ. և անդամներէն Տատեան Տրդատ պէյ իրենց հրաժարականը ետ առած ըլլալով, ներկայ պիտի գտնուին նոյն գումարման։

—Ս. Պատրիարք Հայրը մխիթարական և օրհնութեան կոնդակ մը զրկեց Ձէվահիրճեան Գառնիկ էֆ.ին որ իր վաղամեռիկ դստեր ունեցած գանձանակին արդիւնքը 600 ղրշ. Դանիէլեան Տ. Ներսէս Վ.ի ձեռքով զրկած էր Ն. Սրբազնութեան՝ ի նպաստ գաւառացի կարօտեալներուն։

Հեռագիր

Ա.ՑՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՎԱՍԵՄ. ՄԻԼՈՒՆԻՐ ԿԱՅՍ

ԲԱՐԻԶ, 6 յունուար.—Հանրապետութեան Նախագահը այսօր ընդունեց Բարիզի օսմանեան դեսպան Վասեմ. Միլունիր պէյը։

ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ԼՈՒՐԵՐ

ԼՈՆՏՈՆ.— Լրագիրները կը շարունակեն ըսել թէ զօրավար Պլլլը Նորէն անցած է Թուկէլան և Էյտիսիթի վրայ կը քալէ, բայց պատերազմական պաշտօնատունը հաստատական տեղեկութիւն մը չի տար։

—Զրոյց կը շրջի թէ պատերազմական նախարարը Լորտ Ռոպէրթսէն հեռագիրներ ստացած է և չի հաղորդեր։

ԶԵՀԵՐԸ

Վիեննա.— Զեհ և գերման խորհրդակցութիւնը՝ որուն նպատակն է Զեհերուն և Գերմաններուն միջեւ համաձայնութիւն մը գոյացնել, կը շարունակուի նախարարապետ Տոքտ. տը Բէրպէրի նախագահութեամբ։ Եւ սակայն մինչեւ հիմա խօսք առնող անդամներու ատենաբանութիւններէն չի կարծուիր որ նախկին Պոհեմիոյ Գերմաններն ու Զեհերը համաձայնութիւն մը գոյացնեն իրենց միջեւ։

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԱՆԳԼԻՈՅ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՅԱՂԹԱՆԱԿԸ

ԼՈՆՏՈՆ, 7 փետրուար.— Խորհրդարանին մէջ Պ. Պալֆուր յանուն կառավարութեան ջերմապէս պաշտպանեց Պ. Զէմպրլէնի քաղաքականութիւնը և վստահութեան քուէ մը խնդրեց՝ պատերազմը շարունակելու նպատակով։ Պ. Ֆից Մորիս պնդեց իր բանաձեւին վրայ, առաջարկելով որ պարտաւանքի քուէ տրուի նախարարութեան։ Պ. Ֆից Մորիսի առաջարկը քուէի դրուելով 139ի դէմ 352 ձայնով մերժուեցաւ։ Իրլանտացիք ձեռնասպահ մնացին։ Քուէարկութեան արդիւնքը մեծամասնութեան կողմէ ծափահարութիւններով ընդունուեցաւ։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Քոնսոլիտէ Մեռի Դ.	Օ. Ո.	25	20
Ամէնէն բարձր գին	»	25	20 ½
Ամէնէն վար գին	»	25	16
Ռումէլիի Երկթ. զոց.	Յր.	126	12 ½
Ամէնէն բարձր գին	»	127	25
Ամէնէն վար գին	»	125	12 ½

ԲԱՑՈՒՄ 26 Յուն.

Օսմ. Քոնսոլիտէ Մեռի Դ.	Ք. Կ.	25	18
Ռումէլիի Երկաթուղի	Յր.	126	50
Օսմանիյէ		429	75
Ռէժի		290	
Օսմ. Պանքա		12	93
Քէյտի ժէնէրալ Օթթաս.		2	33
Երկրագործական Պանքա		—	—
Յօս. Օթ. Շանժ է Վալէօր	Ա. Ո.	0	06
Օսմ. Ապահ. Ընկ.		4	17 ½
Թրամուէյ բաժնեթ.		685	—
» ժուլանես		215	—
» պարտաթ.	Յր.	484	—
Տէրքոսի ջուրի ընկ.	»	—	—
Քառասի Ե. Գոլսոյ	»	475	—
Թրանսվալ	»	57	50

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

20 ֆրանքնոց	Ղրշ.	87	18
Անգլիական ոսկի	»	110	22
Ռոյ Էմբէրիալ	»	90	
Քրիմիդ	»	51	10
Մէճիտիէ արծաթ	»	108	08
Մէճիտիէ	»	96	—
Բուպլի Ռոշատրամ	Օ. Ո.	8	60

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	109	27
» » » չէք	»	110	10
Բարիզ » »	Յր.	2 :	93 ¾
» » » չէք	»	22	83 ¾
Էրլին անտոկոս չէք	Մարք	—	—
Վիեննա չէք	Ֆիոր.	—	—

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԲԱՐԻԶ, 6 Փետր.

Օսմ. Քոնս. սէքի Դ.) բաց.	Ղրշ.	23	45
) զոց.	»	23	50
» » » Բ.		46	75
» » » Գ.	»	26	25
Օսմանիէ	»	429	—
Ռումէլի երկաթուղի	Ֆր.	129	25
Օսմ. Ռէժի	»	290	—
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	577	—
Ֆրանս. Բանք 3 %	»	100	60
Քէյտի Լիոնէ	»	1039	—
Պանք տը Բարի	»	—	—
Սուէզի բաժնեթուղթ	»	—	—
Իտալական Բանք	»	93	35
Սպանիական արտաքին	»	68	35
Թրանսվալ	»	58	—
Հէք Լոնտոնի վրայ	»	25	180
Դրամագեղ	»	63	50

ՊԵՐԼԻՆ, 6 Փետր.

Օսմ փոխառութիւն 1888	մարք	—	—
Ռումէլիի երկաթուղի	»	114	20
Ասատ. երկթ. պարտաթուղթ	»	—	—
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20	320

ՎԻԵՆՆԱ, 6 Փետր.

Փոխան. Բարիզի վրայ	Ֆիոր.	—	—
» Լոնտոնի վրայ	»	212	40
Ռումէլիի երկաթուղի	»	127	10
Օսմ. Ռէժի	»	138	—

Տր. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄԱՆԱՐՈՅԺՔ
396, Մեծ փողոց Բերա, 396
Տեսնել 4ող երեսը

ՏՈՒԲԹՈՐ Կ. ԱԹԱՆԱՍԵԱՆ որ տասնըհինգ տարիէ ի վեր իբր Բժիշկ, Վիրաբոյժ և Մանկաբարձ իր յաջողութեամբը գոհ ըրած էր հասարակութիւնը, վերջերս ուղեւորութիւն մը ըրած է Եւրոպա, յատկապէս մտնէն ուսումնասիրելու համար արդի վիրաբուժական գործողութեանց վերջին կատարելագործեալ դրութեանց ամէն մանրամասնութիւնները (techniques), և յաջորդաբար Եւրոպայի գլխաւոր բժշկական կեդրոններուն՝ Է. Տինպիրկի, ԼՈՆՏՈՆի, ԲԱՐԻԶի և ՎԻԵՆՆԱՅի հիւանդանոցներուն մէջ ժամանակիս էն նշանաւոր վիրաբոյժներուն կատարած գործողութիւններուն որուն հետեւելով՝ ուսումնասիրած է, մանաւանդ կանանց ներքին գործարաններու, և որովայնի վրայ կատարուած ամէն գործողութիւնները (Laparotomie), և ասոնց համար պէտք եղած գործիքներն ալ հոգալով վերադարձած է այժմ իր բնակավայրը՝ ԻԶՄԻՏ։ Ուստի պատիւ ունիմ տեղեկացնել արգոյ հասարակութեան թէ պատրաստ է դարմանելու իրեն դիմող ամէն հիւանդները. կատարել ամէն տեսակ վիրաբուժական գործողութիւններ մարմնոյ որ և է մասին վրայ։ Կը տեղաւորէ կոտրած և խախտած (բրբք, չբքբ) ոսկորները նորագոյն մեթոտներով։ Մասնաւորապէս յանձն կ'առնէ դարմանել ԿԱՆԱՆՑ ծննդական գործարանաց հիւանդութիւնները՝ ժամանակիս էն կատարեալ գործեալ կերպերովը։

Ամէն Ուրբաթ օր ճրի կը դարմանէ աղքատաց ԱԿԱՆՋի ԲԹի և ԿՈՂՈՐԴի հիւանդութիւնները և վիրաբուժական գործողութիւններ կը կատարէ։

486 21—100

ԹԻՆԹՕՆ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.
Հիմնեալ 1828—1829ին

1828
L'UNION
DE PARIS

ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂԻՆ
97 Միլիոն
ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ ԿԵՆԱՑ ՃԻՒՂԻՆ
137 Միլիոն
Ընկերութեան դրամատունն է
ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱՆ
Թուբքիոյ և Պուլկարիոյ Տնօրէն
Սիմոն Էֆ. Քայսէրլեան
Կենաց ճիւղին տեսուչ Միհրան Էֆ.
Տէր Ներսէսեան
Կ. Պոլիս, Կալաթա, Թաւտապուրուն Խան, Օսմ. Պանքային դէմ։

THE
LANCASHIRE
INSURANCE
COMPANY

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԱՆԳԼ. ԸՆԿ.
Հաստատուած 1852 թն

Կենդրոնական գրասենեակ ընկերութեան յԱնգլիա «Լանքաշայր Էնշիւրընս Գիւլտինկ Էքսչէնճ Սթրոթ, Մանչեսթէր։
Դրամագլուխ անգլ. ոսկի 3,000,000
Պահեստ » » 1,574,400

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ

Հրդեհի ապահովագրութիւն ամէն տեսակ սեպհականութեանց վրայ, ինչպէս քարաշէն և փայտաշէն տուներ կարասիք, վաճառականաց ապրանք, ալն, ալն, ամենապատուոր պայմաններով, ո և է կերով։

ԿԵՆԱՑ ՃԻՒՂ

Այս ընկերութիւնը ամէնէն նպաստաւոր պայմանները կ'ընծայէ կեանքերին ապահովագրել ուզողներուն։

ՊԱՇՄԱՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ՆՈՐ ՏԵՍԱԿ ՄԸ

Տիեզերական ապահովագիր, անվիճելի, առանց սեղմումի և չահուց մասնակցութեամբ։

Ամէն տեղեկութեանց համար դիմել ընդհանուր գործակալներուն
ՊՕՆՏ ՍԷԼԼԸՐ և ԸՆԿ.
Թիւ 4, Քիւչիւք Թիւնէլ խան, Ղալաթիա
71—104

Յ. ՄԱՏԹԷՈՍԵԱՆ
ԹՂԹԱՎԱՃԱՌԱՆՈՅԸ
Տարեզլխոյ առթիւ պատուարժան հասարակութեան մասնաւոր ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ իւր
ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ
ՏՈՒՄԱՐՆԵՐՈՒ
մեծ մթերքին վրայ։
Միակ այցելութիւն մը բաւական է համոզել ամենէն դժուարահաճներն իսկ թէ՝
Յ. ՄԱՏԹԷՈՍԵԱՆ ՎԱՃԱ

ԷՔԻԹԱՊԼ

Ամերիկեան ապահովագրական ընկերութիւն կենաց

Աշխարհիս Է՛ն հարուստ և Է՛ն հզօրը

Տնօրէն Թուրքիոյ, ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս, Անանիատի խան

Ի դէպ մահու ապահովագրութիւն

Միայն 20 տարեվճարով

Մահուան պարագային տարեվճարը կը դադրի

(Vie 20 primes)

ՕՐԻՆԱԿ

Տարիք 35. գումար 100,000 ֆրանք ի դէպ մահու վճարելի

Ուրիշ ընկերութեանց թարիֆի համաձայն տարեվճարն է ֆր.		4140
Էքիթապլ ընկերութեան » » »	»	3408
Տարեկան տարբերութիւն ի նպաստ Էքիթապլի	ֆր.	732
20 տարուանմէջ » » »	»	14640
100ին 5էն բաղադրեալ տոկոսով	»	25414

Այսինքն աւելի քան 6 տարեվճարի խնայողութիւն մը

Ի ՆՊԱՍՏ ԷՔԻԹԱՊԼԻ

489

ԸՆՏԻՐ ԳԻՆԻՆԵՐ

ՍՈՒՐԻԱՍԵԱՆ ՄԱՌԱՆ

Դալաթիա, Եուսուֆ Իզէտտին խան թիւ 2 եւ Մարիգիւղ Եսմաիրեան Միհրան էֆ.ի մթերանոցը

Սուքիասեան էֆ. ծանօթ հայ գինեգործ, այս հմեռ եւս ի վաճառ հանած է նախորդ տարիներէ աւելի ընտիր տեղական գինիներ սպիտակ և կարմիր, զեղեալ գիներով։

Սուքիասեան զուտ գինիներու յատկութիւնը վկայեալ է արդէն համբաւաւոր բժիշկներու կողմէ. կ'արժէ գործածել նոր տարւոյ սեղաններու վրայ, նոր ոյժ և ոգեւորութիւն ստանալու համար։

13—20

ԵՐԱԽՏԱՊԱՐՏ ՓԱՍՏԱԲԱՆ

Բարիզի մեծահռչակ փաստաբաններէն մին ստամոքսի սոսկալի հիւանդութեան մը հետեւանքով ստիպուած էր երեսի վրայ ձգել գործերը, այնչափ կը տառապէր։ Մեծ ախորժակով կը ճաշէր, սակայն կէս ժամ վերջ գլխու պտոյտն ու ստամոքսի խեթերը կը դառնացնէին կեանքը փաստաբանին որ երկու տող բան գրելու անկարող էր դարձած։ Գրիչը ձեռք առնելէ անմիջապէս վերջ ստամոքսը կը ծանրանար, սիրտը կը խառնուէր և ամբողջ մարմնովը կը ճնշուէր։ Ստամոքսի հիւանդութեանց դարմանումին յատուկ դեղահատերը։ Ջուրերը, փոշիներն ու գինիները յաջողաբար գործածեց առանց փոքրիկ թեթեւացում մը ձեռք բերելու։

Անջոյգի սեղանէ մը վերջ երբ խեղճ մարդը անկիւն մը առանձնացած լռիկ մնջիկ կը տառապէր ըստ սովորութեան, տանտիրուհին քովը եկաւ և խստիւ յանձնարարեց ԷԼԻՔՍԻՐ ԿՐԷՏ գործածել եթէ ստամոքսի օ՛ և է հիւանդութիւն ունի։ Փաստաբանը թէև յուսահատ, սակայն փորձ մը եւս ըրած ըլլալու համար, տուն վերադառնալուն չիշ մը ԷԼԻՔՍԻՐ ԿՐԷՏ բերել տուաւ և դաւաթ մը լմնց անկէ։ Այս առաջին դաւաթն իսկ իր բարերար ազդեցութիւնը ներգործեց և հիւանդը թեթեւացում մը զգալով ստամոքսին վրայ շարունակեց գործածել ԷԼԻՔՍԻՐ ԿՐԷՏԸ։ Մէկ քանի շաբաթ վերջ ստամոքսը գտաւ իր սովորական առողջութիւնը, մարսողութիւնը կանոնաւորաւեցաւ ու քիչ յետոյ փաստաբանը բոլորովին ապաքինելով սկսաւ շարունակել իր զբաղումները. ու գինքը երախտապարտ զգալով ԷԼԻՔՍԻՐ ԿՐԷՏԻՆ ստամոքսի հիւանդութենէ տառապողներուն ջերմապէս կը յանձնարարէ զայն։

Կը ծախսուի Կ. Պոլսոյ և գաւառներու մեծ դեղարաններն ու դեղի մթերանոցները։

466 Դ 5—13

ՀԻՆ ԳԻՆԻ երեսուներորդ տարուան, բժիշկներու կողմէ յանձնարարուած նոր ապաքինածներու և անարիւնութիւն ունեցողներու։ Դիմել Օրթագիւղ, Հանգուցեալ մուխթար Ծակոր աղայի տունը։

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852

Տ՛Ո Ա. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ–ԱՍԱՄՆԱԲՈՑԺՔ

396 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396

(Ամենէն դիւրաբան վայր յուլիս, Ծիր Զբաղուածոց դէմ)

Կատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ ամենասաստիկ ցաւած ակառներն ալ անցանելի կը լլցնեն. ցաւազրկելու և բնական վիճակի պայմանաւ։

Նորահնարը եղանակաւորը, ճաշակաւոր, և գիմացկուն արհեստական ակառներ կը պատրաստեն, յոյր և նման բնականի, դէմքի յատկութիւնքն ալ դարձնելի, ծամելու համար, և ապա արտասանելու նրաշիրաւորեալ։

Բերանի հիւանդութիւնը կատարեալապէս կը բուժուին ինչպէս նաեւ թքաբեր ցաւերու և ամենակատարելագործեալ ատամներու միջոցաւ, առանց ցաւի առանձնանութիւն։

Ճ. Դ. Ձմեռները կիրակի օրերն ալ, (Գիւր- ին- ոյ) ինչպէս նաեւ ամեն օր, (Գիւր- ին- դիր) հիւանդ կընդունին Բերայի գործատեղին։

Գատաղիրներ կրնան դիմել իւրեանց բնակարանն, թիւ- 1 Թիւնվիկ դուռ։

ՇԱԲՕԹՕԻ ՖՕՍՖՕԳԼԻՍԷՐԱԹ ՏԸ ՇՕԻ ԳԻՆԻՆ

VIN DE PHOSPHOGLYCÉRATE DE CHAUX DE CHAPOTEAUT

Կը ներկայացնէ այն ձեւը որուն տակ ֆոսֆաթ տը Շօն կը գտնուի մարմնին մէջ։ Առաջին կարգի կազդուրիչ մըն է, որ կը գործածուի ֆոսֆոնիւ-էի. Դլօսոլի, դանոպիւնոո-Ռիեան, ոպոֆիզոո-Ռիեան, և ընդհանրապէս բոլոր մարսողական հիւանդութեանց մէջ։ Կը պատրաստուի նաեւ օշարակի, դեղահատի և հատիկներու ձեւին տակ։

Կեղրոնատեղի Բարիզ, 8, Վիվէն փողոց և գլխաւոր դեղարանները։

NEVRALGIES Անգար Ստամոքսի կծկում, Անարիւնութիւն և բոլոր ջղային հիւանդութիւնները մէկ ժամուան մէջ կը բուժուին շնորհիւ Տ՛ոքթէօր CRONIERի

ՀԱԿԱԶԱՂՈՑԱԻԱՑԻՆ ԴԵՂԱՀԱՏՆԵՐՈՒՆ

Տուփը 3 Ֆրանք, ճամբու ծախք չառնուիր Paris, դեղարան Robriquet Monnaie փողոց թիւ 23 Կը ծախսուի նաև բոլոր դեղարաններու մէջ։

Լ Ա Ն Ք Ռ Ը

ԱՐԵՒԵԼՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ ԱՄԷՆԷՆ ՀԻՆ, ՀԱՄԲԱՒԱՒՈՐ ԵՒ ՏԱՐԱԾՈՒԱԾ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

Եբաշխաւորութեան գումար 147 միլիոն.	1871էն մինչեւ 1897 վճարուած գումար 330 միլիոն։

ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

Գ. Գ. Կոմս Էտմոն Զիչի, կայս. և Թագ. մասնաւոր խորհրդական, Նախագահ
» Ռոտոլֆ Հոհոս, Դեր-Նախագահ.
» Ժոզէֆ Հոհոս, կայս. և Թագ. մասնաւոր խորհրդական.
» Գոլոմոն Նաքս, » » » » »
» Անթուան Բրօքէշ մ'Օսթէն.

Թէոտոր Բոնձէն

Ժան ար Վէնինկ-Ինկէնհայն

Կառավարութեան Քոմիսէր

Գ. ԺԱՆ ՄԻՒՐ, կայս. և Թագ. Նախարարական խորհրդական

Ընդհանուր գործակալ. ԼԻՈՆԷԼ ՊՈՆՏԻ

ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ. Բերա, Թիւնէլի հրապարակը, Սարաֆօղլուի տուն։

ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՀԱՄԱՐ

176

ԼԱՆԻՒ-ԵՈՐՔ

ԿԵՆՑԱՂ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿ.

Ամենահին Միջազգային Ընկ.ն

Կենաց վրայ ապահովագրութեան

Տնօրէնութիւն Յուրոպա

Բարիզ 1 և 3 Լը Բելֆիֆ փողոց (Գուլվառ ամէ գ'Իդալիէնի անկիւնը)։ Ընկերութեան չէնքերն այժմ կը վերաշինուին, որով իր գրասենեակներն առժամաբար փոխադրուած են Նոբռ-Ֆոմ ամէ Վէրդու